



Верховний
Суд

ОГЛЯД
судової практики розгляду заяв
про зобов'язання подати звіт
про виконання судового рішення
та розгляд звіту про виконання
судового рішення
(статті 453-1–453-4 ЦПК України)
(коментований)



Supreme LAB

База правових позицій

1. Статистичні дані за 2025 рік щодо кількості розглянутих заяв про зобов'язання подати звіт про виконання судового рішення та розгляд звіту про виконання судового рішення	3
2. Мета і значення контролю за виконанням судових рішень	6
3. Подання та розгляд заяви про зобов'язання подати звіт про виконання судових рішень	8
3.1. Правові підстави подання заяви про зобов'язання подати звіт про виконання судових рішень	8
3.2. Судовий розгляд заяви про зобов'язання подати звіт про виконання судових рішень	13
3.3. Підстави задоволення / відмови в задоволенні заяви про зобов'язання подати звіт про виконання судових рішень	15
4. Подання та розгляд звіту про виконання судових рішень	24
4.1. Прийняття звіту про виконання судового рішення	25
4.2. Відмова у прийнятті звіту про виконання судового рішення	28
5. Застосування до боржника заходів процесуального примусу в разі неподання / несвоєчасного подання звіту про виконання судових рішень	34
6. Особливості застосування судового контролю за виконанням судових рішень до боржників – органів державної влади, органів місцевого самоврядування, суб'єктів господарювання державного або комунального сектору економіки	36
7. Правовий механізм виконання судових рішень органом, що здійснює казначейське обслуговування бюджетних коштів, а саме Державною казначейською службою України	41
8. Перегляд судових рішень, ухвалених за результатами розгляду заяви про зобов'язання подати звіт про виконання судових рішень та звіту про виконання судових рішень	47

1. Статистичні дані за 2025 рік щодо кількості розглянутих заяв про зобов'язання подати звіт про виконання судового рішення та розгляд звіту про виконання судового рішення

Статистичні дані щодо розгляду заяв про зобов'язання подати звіт про виконання судового рішення та розгляд звіту про виконання судового рішення наступні:

- **прийнято заяви про зобов'язання боржника подати звіт про виконання судового рішення:**

Вінницька область – 3; Волинська область – 7; Дніпропетровська область – 4; Донецька область – не розглядались; Житомирська область – 10; Закарпатська область – 1, Запорізька область – 6; Івано-Франківська область – 1; місто Київ та Київська область – 25; Кіровоградська область – 1; Луганська область – не розглядались, Львівська область – 3; Миколаївська область – не розглядались; Одеська область – 9; Полтавська область – 1; Рівненська область – 1; Сумська область – 3; Тернопільська область – 3; Харківська область – не розглядались; Херсонська область – не розглядались; Хмельницька область – 13; Черкаська область – не розглядались; Чернівецька область – 1; Чернігівська область – 2;

- **задоволено заяви про зобов'язання боржника подати звіт про виконання судового рішення:**

Вінницька область – 2; Волинська область – 4; Дніпропетровська область – 1; Донецька область – не розглядались; Житомирська область – 0; Закарпатська область – 0; Запорізька область – 1; Івано-Франківська область – 1; місто Київ та Київська область – 11; Кіровоградська область – 1; Луганська область – не розглядались; Львівська область – 2; Миколаївська область – не розглядались; Одеська область – 4; Полтавська область – 1; Рівненська область – 0; Сумська область – 1; Тернопільська область – 2; Харківська область – не розглядались; Херсонська область – не розглядались; Хмельницька область – 1; Черкаська область – не розглядались; Чернівецька область – 1; Чернігівська область – 1;

- **відмовлено у задоволенні заяви про зобов'язання боржника подати звіт про виконання судового рішення:**

Вінницька область – 1; Волинська область – 3; Дніпропетровська область – 3; Донецька область – не розглядались; Житомирська область – 1; Закарпатська область – 1; Запорізька область – 2; Івано-Франківська область – 0; місто Київ

та Київська область – 14; Кіровоградська область – 0; Луганська область – не розглядалися; Львівська область – 1; Миколаївська область – не розглядалися; Одеська область – 5; Полтавська область – 0; Рівненська область – 1; Сумська область – 2; Тернопільська область – 1; Харківська область – не розглядалися; Херсонська область – не розглядалися; Хмельницька область – 5; Черкаська область – не розглядалися; Чернівецька область – 0; Чернігівська область – 1;

- прийнято звіт про виконання судового рішення:

Вінницька область – 1; Волинська область – 4; Дніпропетровська область – 0; Донецька область – не розглядалися; Житомирська область – 0; Закарпатська область – 0; Запорізька область – 2; Івано-Франківська область – 0; місто Київ та Київська область – 0; Кіровоградська область – 1; Луганська область – не розглядалися; Львівська область – 1; Миколаївська область – не розглядалися; Одеська область – 1; Полтавська область – 1; Рівненська область – 0; Сумська область – 0; Тернопільська область – 0; Харківська область – не розглядалися; Херсонська область – не розглядалися; Хмельницька область – 0; Черкаська область – не розглядалися; Чернівецька область – 0; Чернігівська область – 0;

- відмовлено у прийнятті звіту про виконання судового рішення:

Вінницька область – 0; Волинська область – 1; Дніпропетровська область – 0; Донецька область – не розглядалися; Житомирська область – 1; Закарпатська область – 0; Запорізька область – 0; Івано-Франківська область – 1; місто Київ та Київська область – 0; Кіровоградська область – 0; Луганська область – не розглядалися; Львівська область – 0; Миколаївська область – не розглядалися; Одеська область – 2; Полтавська область – 1; Рівненська область – 0; Сумська область – 1; Тернопільська область – 2; Харківська область – не розглядалися; Херсонська область – не розглядалися; Хмельницька область – 2; Черкаська область – не розглядалися; Чернівецька область – 0; Чернігівська область – 0;

- застосування до боржника заходу процесуального примусу у виді штрафу:

Вінницька область – 0; Волинська область – 0; Дніпропетровська область – 0; Донецька область – не розглядалися; Житомирська область – 1; Закарпатська область – 0; Запорізька область – 0; Івано-Франківська область – 1; місто Київ та Київська область – 0; Кіровоградська область – 0; Луганська область –

не розглядались; Львівська область – 0; Миколаївська область – не розглядались; Одеська область – 2; Полтавська область – 0; Рівненська область – 0; Сумська область – 1; Тернопільська область – 2; Харківська область – не розглядались; Херсонська область – не розглядались; Хмельницька область – 0; Черкаська область – не розглядались; Чернівецька область – 0; Чернігівська область – 0;

- **справи, в яких боржником є орган державної влади, орган місцевого самоврядування, суб'єкт господарювання державного або комунального сектору економіки:**

Вінницька область – 1; Волинська область – 4; Дніпропетровська область – 0; Донецька область – не розглядались; Житомирська область – 2; Закарпатська область – 0; Запорізька область – 2; Івано-Франківська область – 1; місто Київ та Київська область – 0; Кіровоградська область – 0; Луганська область – не розглядались; Львівська область – 2; Миколаївська область – не розглядались; Одеська область – 1; Полтавська область – 1; Рівненська область – 0; Сумська область – 0; Тернопільська область – 2; Харківська область – не розглядались; Херсонська область – не розглядались; Хмельницька область – 1; Черкаська область – не розглядались; Чернівецька область – 1; Чернігівська область – 2;

- **подання звіту про виконання судового рішення органом, що здійснює казначейське обслуговування бюджетних коштів, а саме Державною казначейською службою України:**

Вінницька область – 0; Волинська область – 4; Дніпропетровська область – 0; Донецька область – не розглядались; Житомирська область – 0; Закарпатська область – 0; Запорізька область – 0; Івано-Франківська область – 0; місто Київ та Київська область – 0; Кіровоградська область – 0; Луганська область – не розглядались; Львівська область – 0; Миколаївська область – не розглядались; Одеська область – 1; Полтавська область – 0; Рівненська область – 0; Сумська область – 0; Тернопільська область – 0; Харківська область – не розглядались; Херсонська область – не розглядались; Хмельницька область – 0; Черкаська область – не розглядались; Чернівецька область – 0; Чернігівська область – 0;

- перегляд судових рішень в апеляційному порядку:

Вінницька область – 0; Волинська область – 0; Дніпропетровська область – 3; Донецька область – не розглядались; Житомирська область – 3; Закарпатська область – 0; Запорізька область – 1; Івано-Франківська область – 1; місто Київ та Київська область – 7; Кіровоградська область – 0; Луганська область – не розглядались; Львівська область – 1; Миколаївська область – не розглядались; Одеська область – 0; Полтавська область – 0; Рівненська область – 0; Сумська область – 0; Тернопільська область – 2; Харківська область – не розглядались; Херсонська область – не розглядались; Хмельницька область – 6; Черкаська область – не розглядались; Чернівецька область – 1; Чернігівська область – 0.

2. Мета і значення контролю за виконанням судових рішень

Кожен судовий процес повинен завершуватися реалізацією судового рішення. Тому після вирішення спору між сторонами та набранням судовим рішенням законної сили суд продовжує відігравати активну роль у реалізації учасниками справи прав та законних інтересів, щодо захисту яких він прийняв судові рішення.

У Рішенні від 30 червня 2009 року № 16-рп/2009 Конституційний Суд України зазначив, що метою судового контролю є своєчасне забезпечення захисту та охорони прав і свобод людини і громадянина та наголосив, що виконання всіма суб'єктами правовідносин приписів, викладених у рішеннях суду, які набрали законної сили, утверджує авторитет держави як правової (абзац перший підпункту 3.2 пункту 3, абзац другий пункту 4 мотивувальної частини).

Зобов'язання боржника подати звіт про виконання судового рішення та розгляд такого звіту судом є новелою цивільного процесу та новим способом судового контролю за виконанням судових рішень.

Такий спеціальний спосіб судового контролю за виконанням судових рішень був притаманний лише для адміністративного судочинства.

21 листопада 2024 року Верховна Рада України прийняла Закон України № 4094-IX «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення положень про судовий контроль за виконанням судових рішень», що набрав чинності 19 грудня 2024 року (далі – Закон № 4094-IX), яким внесено зміни до Цивільного процесуального кодексу України (далі – ЦПК України).

ЦПК України було доповнено статтями 453-1 – 453-4.

Нові положення ЦПК України, зокрема статті 453-1 – 453-4 ЦПК України, наділили суди цивільної юрисдикції дискреційними повноваженнями зобов'язувати боржників, не на користь яких ухвалене судове рішення, подати у встановлений судом строк звіт про виконання судового рішення.

Тобто з 19 грудня 2024 року повноваженнями щодо зобов'язання подати звіт про виконання судового рішення були наділені також і суди цивільної юрисдикції.

Судовий контроль за виконанням судового рішення через зобов'язання подати звіт може встановлюватися не у всіх цивільних справах, а лише в чітко визначених категоріях, які об'єднує одна спільна риса, – вони пов'язані із захистом особистих прав або відшкодуванням шкоди.

До них належать: спори з трудових правовідносин; сімейних правовідносин; справи про відшкодування шкоди (як майнової, так і моральної), зокрема, шкоди життю та здоров'ю, шкоди, завданої кримінальним правопорушенням, шкоди, заподіяної незаконними діями органів державної влади; справи про захист прав споживачів; справи про захист честі, гідності та ділової репутації; інші спори немайнового характеру.

Однак, якщо боржником, який не виконує судове рішення, є орган державної влади, орган місцевого самоврядування, суб'єкт господарювання державного або комунального сектору економіки, суд може зобов'язати такого боржника подати у встановлений судом строк звіт про виконання судового рішення незалежно від характеру спору.

Суб'єктами звернення до суду із заявами про зобов'язання подати звіт про виконання судового рішення в такій категорії справ є стягувачі. При цьому зобов'язати подати звіт можна будь-якого боржника (фізичну або юридичну особу). Водночас, якщо боржником є юридична особа й суд зобов'язав подати звіт про виконання судового рішення особисто керівника боржника, то штраф за неподання звіту накладається на керівника боржника.

Суд вправі вирішувати питання про встановлення судового контролю виключно на підставі письмової заяви стягувача. При цьому така **заява може бути подана стягувачем за умови відкриття виконавчого провадження**.

У деяких випадках допускається встановлення судового контролю до відкриття виконавчого провадження.

Такі випадки можуть бути, якщо відповідачем у справі є орган державної влади, орган місцевого самоврядування, суб'єкт господарювання державного

або комунального сектору економіки та позивач подав до суду заяву встановлення судового контролю не пізніше завершення судових дебатів, а якщо справа розглядається в порядку спрощеного позовного провадження – не пізніше тридцяти днів з дня відкриття провадження у справі.

Крім того, законодавець передбачив винятки, за яких **суд вправі встановити судовий контроль за власною ініціативою**. Таке повноваження може бути реалізоване судом під час ухвалення рішення незалежно від характеру спірних правовідносин, якщо відповідне судове рішення підлягає негайному виконанню. У таких випадках встановлення судового контролю спрямоване на забезпечення реального та своєчасного виконання судового рішення, що відповідає завданню ефективного судового захисту прав, свобод та інтересів особи.

3. Подання та розгляд заяви про зобов'язання подати звіт про виконання судових рішень

3.1. Правові підстави подання заяви про зобов'язання подати звіт про виконання судових рішень

Відповідно до частини першої статті 453-1 ЦПК України суд, який розглянув справу як суд першої інстанції, за письмовою заявою стягувача може зобов'язати боржника подати у встановлений судом строк звіт про виконання судового рішення в цивільних справах: 1) що виникають із трудових правовідносин; 2) що виникають із сімейних правовідносин; 3) щодо відшкодування шкоди, заподіяної каліцтвом, іншим ушкодженням здоров'я або смертю фізичної особи, чи шкоди, заподіяної внаслідок вчинення кримінального правопорушення; 4) щодо відшкодування шкоди, заподіяної особі незаконними рішеннями, діями чи бездіяльністю органу, що здійснює оперативно-розшукову діяльність, досудове розслідування, прокуратури або суду; 5) щодо відшкодування моральної шкоди; 6) щодо захисту прав споживачів; 7) щодо захисту честі, гідності та ділової репутації; 8) в інших спорах немайнового характеру.

Питання про встановлення судового контролю найчастіше виникають у справах щодо сімейних правовідносин (справи № 378/590/23, № 756/9059/20, № 523/4314/24 та інші), трудових правовідносин (справи № 607/20792/23, № 203/434/25, № 732/1780/24 та інші), відшкодування моральної шкоди (справи № 607/24623/24, № 130/3055/16-ц та інші), захисту честі, гідності та ділової репутації (справа № 947/2932/21), захисту прав споживачів (справа № 753/16392/21), спорів немайнового характеру про зобов'язання вчинити дії (справи № 607/18289/22, № 753/16392/21, № 295/11891/20 та інші),

відшкодування шкоди, заподіяної особі незаконними рішеннями, діями чи бездіяльністю органу, що здійснює оперативно-розшукову діяльність, досудове розслідування, прокуратури або суду (справи № 463/1700/21, № 754/6762/24, № 161/1856/24 та інші), скарг на дії / бездіяльність державного виконавця (справи № 308/15628/24, № 290/290/25 та інші).

У зазначених категоріях справ суд вирішує питання про встановлення судового контролю виключно на підставі письмової заяви стягувача. Не допускається вирішення цього питання за власною ініціативою суду.

Ураховуючи те, що обов'язковою умовою для встановлення судового контролю є невиконання боржником судового рішення та наявність відкритого виконавчого провадження, **ідентифікатор для повного доступу до інформації про виконавче провадження є обов'язковим реквізитом заяви про зобов'язання боржника подати звіт про виконання судового рішення.**

Без зазначення ідентифікатора для повного доступу до інформації про виконавче провадження суд не може розглянути заяву про зобов'язання боржника подати звіт про виконання судового рішення.

Згідно з судовою практикою місцевих судів заяви про зобов'язання подати звіт про виконання судових рішень стягувачі подають за умови відкритого виконавчого провадження та в заявах зазначають ідентифікатор для повного доступу до інформації про виконавче провадження.

Водночас існують випадки, коли заявники не зазначають у заявах обов'язкові реквізити.

У переважній більшості справ суди повертали заяви стягувачам без розгляду, оскільки в них не був зазначений ідентифікатор для повного доступу до інформації про виконавче провадження.

Так, Новозаводський районний суд м. Чернігова у справах № 751/3979/22 та № 750/15153/21 повернув заяви стягувачам без розгляду через відсутність в заявах відомостей про відкриття виконавчого провадження та незазначення ідентифікатора для повного доступу до інформації про виконавче провадження (ухвала Новозаводського районного суду м. Чернігова від 27 січня 2025 року у справі № 751/3979/22 <https://reyestr.court.gov.ua/Review/124806132>, ухвала цього ж суду від 27 січня 2025 року у справі № 750/15153/21 <https://reyestr.court.gov.ua/Review/124692438>).

Охтирський міськрайонний суд Сумської області у справі № 583/338/23 повернув без розгляду заяву стягувача про зобов'язання боржника подати звіт про виконання судового рішення, зазначивши про те, що заява не містить даних про ідентифікатор для повного доступу до інформації про виконавче провадження, що не дає змоги перевірити чи наявне відповідне виконавче провадження на даний час, та на виконанні якого органу примусового виконання воно перебуває (ухвала Охтирського міськрайонного суду Сумської області від 07 липня 2025 року у справі № 583/338/23 (2-і/583/6/25) <https://reyestr.court.gov.ua/Review/128649831>).

Подібний висновок викладено в ухвалі Вишгородського районного суду Київської області від 27 червня 2025 року у справі № 363/2659/22 <https://reyestr.court.gov.ua/Review/128448007>, ухвалі Приморського районного суду м. Одеси від 21 серпня 2025 року у справі № 522/16166/22-Е <https://reyestr.court.gov.ua/Review/129690808>.

Відсутність в заяві ідентифікатора для повного доступу до інформації про виконавче провадження також було підставою для відмови у задоволенні заяви про зобов'язання боржника подати звіт про виконання судового рішення (ухвала Шевченківського районного суду міста Києва від 07 лютого 2025 року у справі № 2-1543/11 <https://reyestr.court.gov.ua/Review/125269997>).

Відсутність у заяві ідентифікатора для повного доступу до інформації про виконавче провадження не може вважатися належною та достатньою підставою для відмови у задоволенні такої заяви по суті. Ідентифікатор для повного доступу до інформації про виконавче провадження є технічним інструментом доступу до інформації, однак незазначення його в заяві не спростовує ані факту існування виконавчого провадження, ані обов'язку боржника виконати судові рішення та подати відповідний звіт.

Статтями 453-1 – 453-4 ЦПК України не встановлено конкретні вимоги щодо форми та змісту заяви стягувача про зобов'язання боржника подати звіт про виконання судового рішення.

У такому випадку **застосуванню підлягають загальні вимоги до форми та змісту письмової заяви** (стаття 183 ЦПК України), а також порядок надсилання заяви іншим учасникам судового процесу (статті 14, 43 ЦПК України).

Місцеві суди дотримуються таких вимог та, встановивши, що заява за формою та змістом не відповідає вимогам ЦПК України, повертають її стягувачу.

Зокрема, Охтирський міськрайонний суд Сумської області повернув заяву стягувачу без розгляду, вказавши, що всупереч положення частини другої статті 183 ЦПК України заявник не долучив до заяви докази направлення її копії та доданих до неї матеріалів боржнику (ухвала Охтирського міськрайонного суду Сумської області від 12 серпня 2025 року у справі № 583/338/23 (2-і/583/8/25) <https://reyestr.court.gov.ua/Review/129470108>).

Подібні висновки викладені в ухвалі Деснянського районного суду міста Києва від 07 березня 2025 року у справі № 754/10350/24 <https://reyestr.court.gov.ua/Review/125690414>.

Вишгородський районний суд Київської області повернув без розгляду заяву стягувача, зазначивши, що заява не містить даних про ідентифікатор для повного доступу до інформації про виконавче провадження, а також до заяви не додано доказів надсилання її іншим учасникам справи, а саме боржнику (ухвала Вишгородського районного суду Київської області від 16 червня 2025 року у справі № 363/2659/22 <https://reyestr.court.gov.ua/Review/128140961>).

Також існують непоодинокі випадки повернення заяви стягувачу, оскільки ним не дотримано порядку вчинення процесуальних дій в електронній формі.

Верховний Суд відмовив у відкритті касаційного провадження за касаційною скаргою стягувача на ухвалу Вишгородського районного суду Київської області від 27 червня 2025 року та постанову Київського апеляційного суду від 11 вересня 2025 року у справі № 363/2659/22, зазначивши про те, що стягувач, подаючи заяву про зобов'язання боржника подати звіт про виконання судового рішення за допомогою підсистеми «Електронний суд», мав надати докази надсилання такої заяви до електронного кабінету боржника. Функціонал надсилання документів до Електронних кабінетів інших учасників перед відправкою до суду запроваджено відповідно до пункту 29 Положення про порядок функціонування окремих підсистем (модулів) Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи, затвердженого рішенням Вищої ради правосуддя від 17 серпня 2021 року № 1845/0/15-21, згідно з яким у разі подання до суду документів в електронній формі учасник зобов'язаний у випадках, визначених процесуальним законодавством, надати доказ надсилання іншим учасникам справи копій поданих до суду документів. У випадку, коли інший учасник справи відповідно до внесених ідентифікаційних даних про нього має зареєстрований Електронний кабінет, функціонал Електронного суду в автоматичному режимі надає суду та учаснику справи доказ надсилання до Електронних кабінетів інших учасників справи поданих до суду документів. В іншому випадку засобами Електронного суду користувача інформують про відсутність в іншого учасника справи

zareestrovannogo Elektronnoho kabinetu. Vstanovivshi, sho zayavnik ne vikonav vimoги частини сьомої статті 43, частини другої статті 183 ЦПК України, суди попередніх інстанцій обґрунтовано застосували наслідки, передбачені частиною четвертою статті 183 ЦПК України у вигляді повернення заяви без розгляду (ухвала Верховного Суду від 23 вересня 2025 року у справі № 363/2659/22 (провадження № 61-11793ск25) <https://reyestr.court.gov.ua/Review/130456687>).

Місцеві суди дотримуються зазначеного підходу у застосуванні норм процесуального права при розгляді заяв стягувача про зобов'язання боржника подати звіт про виконання судового рішення, поданих в електронній формі, зокрема щодо обов'язковості надання доказів надсилання таких заяв іншим учасникам справи та застосування наслідків їх ненадання (ухвала Вишгородського районного суду Київської області від 27 червня 2025 року у справі № 363/2659/22 <https://reyestr.court.gov.ua/Review/128448007>, постанова Київського апеляційного суду від 11 вересня 2025 року <https://reyestr.court.gov.ua/Review/130175438> у цій же справі; ухвала Романівського районного суду Житомирської області від 26 червня 2025 року у справі № 290/852/22 <https://reyestr.court.gov.ua/Review/128429620>).

Складним для судів виявилися правові ситуації, коли **заяву про зобов'язання боржника подати звіт про виконання судового рішення було подано разом зі скаргою** на рішення, дії або бездіяльність державного виконавця чи іншої посадової особи органу державної виконавчої служби або приватного виконавця.

Так, Романівський районний суд Житомирської області залишив без розгляду заяву стягувача про зобов'язання боржника подати звіт про виконання судового рішення з огляду на те, що заявник подала заяву в рамках провадження щодо розгляду скарги на бездіяльність державного виконавця (ухвала Романівського районного суду Житомирської області від 17 березня 2025 року у справі № 290/290/25 <https://reyestr.court.gov.ua/Review/125940336>).

Разом з тим, Оболонський районний суд міста Києва відмовив у задоволенні скарги на дії та рішення державного виконавця та задовольнив заяву про зобов'язання боржника подати звіт про виконання судового рішення. Суд зазначив, що оскаржувані дії державного виконавця вчинені задля виконання ним рішення суду, метою якого є збереження відносин і емоційного контакту дитини з матір'ю, тому немає підстав для задоволення скарги. При цьому, суд вважав, що наявні підстави для вжиття заходів судового контролю за виконанням судового рішення у спосіб, визначений статтею 453-2 ЦПК України (ухвала Оболонського районного суду міста Києва від 18 червня 2025 року у справі № 756/11925/23 <https://reyestr.court.gov.ua/Review/128380205>).

Вирішуючи питання про прийняття таких заяв, місцеві суди повинні враховувати, що **інститут судового контролю** за виконанням судових рішень полягає у:

- 1) зверненні до суду зі скаргою на дії чи бездіяльність державного виконавця чи іншої посадової особи органу державної виконавчої служби або приватного виконавця;
- 2) зверненні до суду із заявою про зобов'язання подати звіт про виконання судового рішення.

Захист порушеного права особи на отримання безумовного виконання судового рішення, що гарантується державою відповідно до статті 129-1 Конституції України, через звернення до суду у порядку судового контролю можливий або шляхом звернення до суду сторін виконавчого провадження зі скаргою, якщо вважають, що рішенням, дією або бездіяльністю державного виконавця чи іншої посадової особи органу державної виконавчої служби або приватного виконавця під час виконання судового рішення, ухваленого відповідно до ЦПК, порушено їхні права, або шляхом зобов'язання боржника подати звіт про виконання судового рішення.

Скарга на дії / бездіяльність органу ДВС і заява про зобов'язання подати звіт про виконання судового рішення – це різні за своєю природою процесуальні інститути та не можуть застосовуватися одночасно.

3.2. Судовий розгляд заяви про зобов'язання подати звіт про виконання судових рішень

Відповідно до статті 453-2 ЦПК України суд розглядає заяву про зобов'язання боржника подати звіт про виконання судового рішення (крім заяви, передбаченої частиною п'ятою статті 453-1 цього Кодексу) протягом десяти днів з дня її надходження в порядку письмового провадження, а за ініціативою суду чи клопотанням заявника – у судовому засіданні за правилами статті 450 цього Кодексу.

За змістом цієї статті суд вирішує заяву за наявними матеріалами **без виклику сторін**.

Суд може розглянути таку заяву в судовому засіданні, якщо виникають питання, що вимагають обговорення, а також у разі подання стягувачем клопотання про розгляд заяви у судовому засіданні за участю стягувача,

боржника, посадової особи органу державної виконавчої служби чи приватного виконавця.

У переважній більшості справ суди розглядають заяви про зобов'язання боржника подати звіт про виконання судового рішення в порядку письмового провадження, що пришвидшує розгляд заяви. При цьому суди зазначають, що від стягувачів не надходило клопотань про розгляд заяв в судовому засіданні; суд також не вбачав підстав для розгляду заяв у судовому засіданні за власною ініціативою (справи №№ 308/15628/24, 725/9165/21, 523/4314/24, 732/1780/24 та інші).

Справу № 405/8416/23 суд розглянув в порядку письмового провадження без виклику учасників справи, врахувавши, що стягувач просить розгляд заяви проводити в порядку письмового провадження та зазначивши, що підстав для її розгляду у судовому засіданні з викликом учасників справи немає (ухвала Подільського районного суду міста Кропивницького від 03 вересня 2025 року у справі № 405/8416/23 <https://reyestr.court.gov.ua/Review/130027631>).

Існують непоодинокі випадки, коли суди розглядали заяви в судовому засіданні з викликом учасників справи (справи №№ 569/12524/24, 2-15/2003, 756/9059/20, 686/10337/24, 155/651/24 та інші).

Такий підхід суди мотивують необхідністю забезпечення змагальності процесу, надання сторонам можливості висловити позицію щодо обставин виконання судового рішення, а також уточнення даних, які можуть мати значення для вирішення питання про доцільність встановлення судового контролю та визначення строку подання звіту.

Водночас у справах № 130/3055/16-ц та № 125/389/24 місцевий суд за власною ініціативою розглянув заяви стягувачів у судовому засіданні з викликом учасників справи. Однак в ухвалях не наведено обґрунтування обставин розгляду заяв саме в судовому засіданні (ухвала Жмеринського міськрайонного суду Вінницької області від 21 лютого 2025 року у справі № 130/3055/16-ц <https://reyestr.court.gov.ua/Review/125482223>, ухвала Барського районного суду Вінницької області від 13 травня 2025 року у справі № 125/389/24 <https://reyestr.court.gov.ua/Review/127634128>).

Суд, визначаючи розгляд заяви у судовому засіданні з власної ініціативи, повинен мотивувати необхідність такої форми розгляду заяви. Відсутність відповідного обґрунтування свідчить про формальний підхід та не узгоджується зі змістом статті 453-2 ЦПК України.

Отже, заяви про зобов'язання боржника подати звіт про виконання судового рішення за загальним правилом розглядаються в порядку письмового провадження без виклику учасників справи, що відповідає меті оперативного судового контролю за виконанням судових рішень.

Розгляд таких заяв у судовому засіданні можливий, зокрема, за клопотанням стягувача або за ініціативою суду, якщо виникає потреба з'ясувати спірні обставини виконання рішення; забезпечити принцип змагальності; надати сторонам можливість висловити позицію щодо доцільності судового контролю та визначення строків для подання звіту про виконання судового рішення.

Розгляд заяв у судовому засіданні за ініціативою суду має бути належно мотивовано судом.

3.3. Підстави задоволення / відмови в задоволенні заяви про зобов'язання подати звіт про виконання судових рішень

Відповідно до частини другої статті 453-2 ЦПК України за наслідками розгляду заяви суд постановляє ухвалу про її задоволення або відмову у задоволенні та зобов'язання боржника подати у встановлений судом строк звіт про виконання судового рішення.

Згідно з частиною четвертою статті 453-2 ЦПК України суд може зобов'язати подати у встановлений судом строк звіт про виконання судового рішення особисто керівника боржника, якщо боржник є юридичною особою.

Метою покладення обов'язку подання звіту про виконання судового рішення безпосередньо на керівника юридичної особи є стимулювання боржника до реального та своєчасного виконання судового рішення, а також підвищення рівня персональної відповідальності посадової особи, уповноваженої організовувати та забезпечувати діяльність боржника.

Цей механізм не змінює суб'єкта обов'язку з виконання судового рішення, яким залишається юридична особа, однак забезпечує процесуальний вплив на особу, яка фактично здійснює управлінські функції.

Задоволення заяви про зобов'язання подати звіт про виконання судових рішень

Для застосування інституту судового контролю мають бути наявні відповідні правові умови.

У свою чергу, правовою підставою для зобов'язання боржника подати звіт про виконання судового рішення є наявність об'єктивних підтверджених належними і допустимими доказами підстав вважати, що за відсутності такого заходу судового контролю судового рішення залишиться невиконаним або для його виконання доведеться докласти значних зусиль.

При цьому зобов'язання боржника подати у встановлений судом строк звіт про виконання судового рішення **є правом суду, а не його обов'язком**.

У судових рішеннях, в яких застосовано судовий контроль, суди вказували на доведеність стягувачами вимог, на які вони посилались як на підставу застосування до боржника судового контролю, та обґрунтовували необхідність застосування такого виду судового контролю тривалим і безпідставним невиконанням боржником прийнятого у справі судового рішення.

Так, у справі № 756/9059/20 Оболонський районний суд міста Києва задовольнив заяву стягувача про зобов'язання боржника подати звіт про виконання судового рішення в справі за позовом матері до батька, третя особа Служба у справах дітей Печерської районної у місті Києві державної адміністрації, про визначення місця проживання дитини з матір'ю та за зустрічним позовом батька до матері, третя особа: Вишгородська міська рада, про визначення місця проживання дитини з батьком.

Суд зобов'язав матір у тримісячний строк з моменту отримання нею та/або її представником копії цієї ухвали подати звіт про виконання судового рішення щодо зобов'язання матері дитини забезпечити щоденне спілкування сина з батьком шляхом відеозв'язку (у разі неможливості – телефонного зв'язку), у тому числі, з використанням месенджерів (Telegram, Viber, WhatsApp) та/або програм Zoom, Skype.

Місцевий суд вважав правильним вжити заходи судового контролю за виконанням судового рішення у спосіб, визначений статтею 453-2 ЦПК України, з огляду на те, що матір дитини вже було притягнуто до відповідальності за невиконання судового рішення, рішення нею не виконується і після цього (ухвала Оболонського районного суду міста Києва від 19 травня 2025 року у справі № 756/9059/20 <https://reyestr.court.gov.ua/Review/127430877>).

Зобов'язуючи боржника – юридичну особу в особі її керівника подати звіт про виконання рішення суду в частині поновлення на роботі та стягнення середнього заробітку за час вимушеного прогулу Центральний районний суд міста Дніпра вказав, що боржник у добровільному порядку рішення суду не виконав, примусове виконання рішення суду не дало очікуваних результатів. У справі відсутні докази виконання вказаного судового рішення (ухвала Центрального районного суду міста Дніпра від 07 липня 2025 року у справі № 203/434/25 <https://reyestr.court.gov.ua/Review/128681278>).

Зазначивши, що рішення суду в частині поновлення на роботі, що підлягає негайному виконанню, не виконано, це рішення перебуває на примусовому виконанні, а також з урахуванням принципу обов'язковості виконання рішення суду Оболонський районний суд міста Києва зробив висновок про обґрунтованість заяви стягувача (працівник) про зобов'язання боржника (роботодавця) подати звіт про виконання судового рішення в частині поновлення на роботі, що підлягає негайному виконанню (ухвала Оболонського районного суду міста Києва від 23 червня 2025 року у справі № 756/9178/24 <https://reyestr.court.gov.ua/Review/128380226>).

Київський районний суд м. Одеси задовольнив заяву стягувача про встановлення судового контролю за виконанням судового рішення у справі про захист честі, гідності та ділової репутації. При цьому суд вказав, що вжиття спеціальних заходів впливу на боржника, передбачених законодавством про виконавче провадження, не дало жодних результатів і рішення суду залишилось невиконаним в частині, що не спростовано боржником станом на момент розгляду заяви судом. З огляду на матеріали справи суд має обґрунтовані підстави вважати, що в разі невстановлення судового контролю шляхом зобов'язання боржника подати звіт про виконання ним рішення суду, – останнє може залишитися невиконаним або для його виконання доведеться докласти значних зусиль (ухвала Київського районного суду м. Одеси від 24 лютого 2025 року у справі № 947/2932/21 <https://reyestr.court.gov.ua/Review/125364631>).

Встановивши факт неналежного виконання боржником (роботодавцем) рішення суду в частині поновлення стягувача (працівник) на відповідній посаді, що включає допущення працівника до фактичного виконання трудових обов'язків, тобто створення умов, за яких він може їх здійснювати у порядку, що мав місце до незаконного звільнення, Тернопільський міськрайонний суд Тернопільської області зробив висновок про наявність підстав для встановлення судового контролю за виконанням судового рішення в частині поновлення на роботі (ухвала Тернопільського міськрайонного суду Тернопільської області від 10 березня 2025 року у справі № 607/20792/23 <https://reyestr.court.gov.ua/Review/125780277>).

Місцевий суд встановив судовий контроль за виконанням судового рішення, вказавши, що доказів виконання судового рішення боржник не надав, судові рішення залишається невиконаним. При цьому суд відхилив заперечення боржника щодо задоволення заяви з огляду на його перебування в стані приватизації (ухвала Центрального районного суду міста Дніпра від 07 липня 2025 року у справі № 203/434/25 <https://reyestr.court.gov.ua/Review/128681278>).

У справі № 295/11891/20 Богунський районний суд міста Житомира встановив, що на виконання судового рішення про зобов'язання двох відповідачів за власний рахунок знести прибудову до нежилих приміщень були видані два виконавчі листи, по яких закінчено виконавче провадження на підставі пункту 11 частини першої статті 39 Закону України «Про виконавче провадження» (надіслання виконавчого документа до суду, який його видав, у зв'язку з невиконанням боржником рішення, яке не може бути виконано без участі боржника, та надсиланням виконавцем до органу досудового розслідування повідомлення про вчинення боржником кримінального правопорушення). Зазначивши, що рішення суду залишається невиконаним, суд задовольнив заяву стягувача про зобов'язання боржників подати звіт про виконання судового рішення (ухвала Богунського районного суду міста Житомира від 12 червня 2025 року у справі № 295/11891/20 <https://reyestr.court.gov.ua/Review/128074685>).

Якщо боржник є юридичною особою, то суди, керуючись частиною четвертою статті 453-2 ЦПК України, зобов'язували подати звіт про виконання судового рішення особисто керівника боржника.

Так, Городнянський районний суд Чернігівської області зобов'язав керівника державного підприємства подати до суду звіт про виконання судового рішення (судового наказу) у цивільній справі в частині стягнення нарахованої, але не виплаченої заробітної плати (ухвала Городнянського районного суду Чернігівської області від 08 вересня 2025 року у справі № 732/1780/24 <https://reyestr.court.gov.ua/Review/130051033>).

Відповідно до частини третьої статті 453-2 ЦПК України встановлений судом строк для подання звіту про виконання судового рішення має бути достатнім для його підготовки. Достатнім є строк, який становить не менше десяти календарних днів з дня отримання боржником відповідної ухвали та не перевищує трьох місяців.

Встановлюючи строк для подання звіту, суд повинен враховувати особливості покладених на боржника обов'язків згідно із судовим рішенням

та можливості боржника їх виконати (постанови Верховного Суду від 27 лютого 2020 року у справі № 0640/3719/18, від 11 червня 2020 року у справі № 640/13988/19).

У переважній більшості справ суди дотримувались вимог процесуального закону щодо встановлення строків для подання боржником звіту про виконання судового рішення та такий строк встановлювали від чотирнадцяти днів до трьох місяців в залежності від встановлених обставин невиконання боржниками судових рішень.

Так, Хмельницький міськрайонний суд зобов'язав боржника (роботодавця) подати звіт про виконання рішення суду в частині негайного поновлення стягувача (працівника) на роботі в строк чотирнадцяти календарних днів з дня отримання відповідної ухвали (ухвала Хмельницького міськрайонного суду від 06 лютого 2025 року у справі № 686/18337/24 <https://reyestr.court.gov.ua/Review/125003926>).

Оскільки судові рішення в частині негайного поновлення стягувача на роботі не було виконано, стягувач повторно звернувся до суду із заявою про зобов'язання боржника подати звіт про виконання рішення суду.

Хмельницький міськрайонний суд зобов'язав керівника боржника – юридичної особи подати особисто звіт про виконання рішення суду в частині негайного поновлення стягувача на роботі в строк чотирнадцять календарних днів з дня отримання відповідної ухвали (ухвала Хмельницького міськрайонного суду від 17 березня 2025 року у справі № 686/18337/24 <https://reyestr.court.gov.ua/Review/126039573>).

Жмеринський міськрайонний суд Вінницької області зобов'язав боржника подати звіт про виконання судового рішення в частині відшкодування моральної шкоди протягом 30 днів з дня отримання копії ухвали (ухвала Жмеринського міськрайонного суду Вінницької області від 21 лютого 2025 року у справі №130/3055/16-ц <https://reyestr.court.gov.ua/Review/125482223>).

Богунський районний суд міста Житомира встановив строк для подання звіту два місяці, зазначив, що судові рішення не виконуються боржниками тривалий час, за невиконання рішення суду на боржників двічі було накладено штраф та державний виконавець направив до Житомирського відділу поліції Головного управління національної поліції в Житомирській області повідомлення про вчинення боржниками кримінального правопорушення, передбаченого статтею 382 КК України (ухвала Богунського районного суду міста Житомира від 12 червня 2025 року у справі № 95/11891/20 <https://reyestr.court.gov.ua/Review/128074685>).

У справі № 405/8416/23 суд зобов'язав керівника боржника – юридичної особи подати звіт про виконання рішення суду про зміну формулювання причин звільнення, стягнення грошових коштів, не виплачених при звільненні, середнього заробітку за час затримки розрахунку та моральної шкоди, у місячний строк з дня отримання боржником ухвали (ухвала Подільського районного суду міста Кропивницького від 03 вересня 2025 року у справі № 405/8416/23 <https://reyestr.court.gov.ua/Review/130027631>).

У межах визначеного судом строку боржник – юридична особа подав звіт про виконання судового рішення.

Суд прийняв звіт боржника частково, зазначивши про те, що боржник виконав судові рішення в частині внесення запису до трудової книжки стягувача про його звільнення. Однак в іншій частині судові рішення боржником не виконано, тому суд встановив боржнику вже тримісячний строк для подання нового звіту про виконання судового рішення (ухвала Подільського районного суду міста Кропивницького від 24 вересня 2025 року у справі № 405/8416/23 <https://reyestr.court.gov.ua/Review/130536836>).

У справах, що виникають із сімейних правовідносин, зокрема про відібрання малолітньої дитини та повернення її матері, визначення способу участі баби у вихованні внука та інших, суди переважно встановлюють строк в один місяць для подання боржником звіту про виконання судового рішення (ухвала Ставищенського районного суду Київської області від 23 травня 2025 року у справі № 378/590/23 <https://reyestr.court.gov.ua/Review/127578137>, ухвала Охтирського міськрайонного суду Сумської області від 03 березня 2025 року у справі № 583/4315/24 <https://reyestr.court.gov.ua/Review/125570030>).

У справі № 756/9059/20, врахувавши обсяг даних, які має відобразити боржник у поданому звіті про виконання судового рішення, яким зобов'язано матір дитини забезпечити щоденне спілкування сина з батьком шляхом відеозв'язку разі неможливості – телефонного зв'язку), суд вважав достатнім строк для підготовки звіту – три місяці з моменту отримання боржницею та/або її представником цієї ухвали (ухвала Оболонського районного суду міста Києва від 19 травня 2025 року у справі № 756/9059/20 <https://reyestr.court.gov.ua/Review/127430877>).

Суди переважно задовольняють заяви стягувачів про зобов'язання боржника подати звіт про виконання судового рішення у випадках, коли встановлено факт його тривалого або систематичного невиконання, неефективність заходів примусового виконання та відсутність доказів належного виконання рішення.

Суди враховують принцип обов'язковості судового рішення та застосовують механізм судового контролю як ефективний засіб впливу на боржника, незалежно від категорії спору (трудові, сімейні, цивільні тощо).

Відмова у застосуванні судового контролю за виконанням судових рішень

З аналізу судових рішень, якими відмовлено у задоволенні заяви про зобов'язання боржника подати звіт про виконання судового рішення, встановлено, що суди відмовляють у задоволенні такої заяви з різних підстав.

Для прикладу, у справі № 753/16392/21 Дарницький районний суд міста Києва відмовив у задоволенні заяви стягувача про зобов'язання боржника подати звіт про виконання судового рішення з огляду на те, що виконавче провадження закінчено у зв'язку з виконанням рішення в повному обсязі (ухвала Дарницького районного суду міста Києва від 04 березня 2025 року у справі № 753/16392/21 <https://reyestr.court.gov.ua/Review/125585919>).

Подібний висновок зроблений в ухвалі Вінницького районного суду Вінницької області від 31 липня 2025 року у справі № 128/5221/23 <https://reyestr.court.gov.ua/Review/129215321>.

Відмовляючи стягувачу у задоволенні заяви про зобов'язання боржника подати звіт про виконання судового рішення, Рівненський міський суд Рівненської області вказав, що для звернення до суду із заявою про зобов'язання подати звіт про виконання судового рішення передбачено одночасно дві умови, а саме невиконання судового рішення та одночасно відкрите виконавче провадження щодо його виконання. У разі закінчення виконавчого провадження з виконання судового рішення немає підстав для застосування судового контролю (ухвала Рівненського міського суду Рівненської області від 24 червня 2025 року у справі № 569/12524/24 <https://reyestr.court.gov.ua/Review/128364914>).

Існують поодинокі випадки, коли суд, встановивши, що виконавче провадження закінчено у зв'язку з фактичним виконанням в повному обсязі рішення суду, закриває провадження у справі за заявою стягувача про встановлення судового контролю за виконанням рішення суду (ухвала Тернопільського міськрайонного суду Тернопільської області від 04 листопада 2025 року у справі № 607/20792/23 <https://reyestr.court.gov.ua/Review/131639380>).

Цивільним процесуальним законодавством, що регулює питання встановлення судового контролю за виконанням судового рішення, **не передбачено**

такої процесуальної дії, як закриття провадження у справі за заявою про зобов'язання подати звіт про виконання судового рішення.

За наслідками розгляду заяви суд може постановити ухвалу про її задоволення або про відмову у її задоволенні, як зазначено у частині другій статті 453-2 ЦПК України.

Існують непоодинокі випадки, коли суди відмовляють у задоволенні заяви про встановлення судового контролю за виконанням судового рішення з огляду на те, що не вичерпано загальний порядок виконання судового рішення, визначений частиною третьою статті 63 Закону України «Про виконавче провадження» (ухвала Доброславського районного суду Одеської області від 27 червня 2025 року у справі № 504/477/23 <https://reyestr.court.gov.ua/Review/128455769>, ухвала Чернівецького районного суду міста Чернівців від 17 листопада 2025 року у справі № 725/9165/21 <https://reyestr.court.gov.ua/Review/131873436>).

Підставою для відмови у задоволенні заяви про зобов'язання подати звіт про виконання судового рішення суди зазначають здійснення виконання судового рішення в примусовому порядку в рамках відкритого виконавчого провадження.

Так, Оболонський районний суд міста Києва відмовив у задоволенні заяви, оскільки встановив, що судовий наказ про стягнення з боржника заборгованості із заробітної плати та середнього заробітку за час затримки розрахунку при звільненні виконується органами державної виконавчої служби. Стягувач не надав доказів на підтвердження наміру боржника на ухилення від виконання судового рішення (ухвала Оболонського районного суду міста Києва від 25 серпня 2025 року у справі № 756/546/22 <https://reyestr.court.gov.ua/Review/130558892>).

Такий саме висновок зробив і Вишгородський районний суд Київської області в ухвалі від 25 березня 2025 року у справі № 363/2015/20 <https://reyestr.court.gov.ua/Review/126106172>.

Обґрунтовуючи відмову у задоволенні заяви, Охтирський міськрайонний суд Сумської області зазначив, що матеріали справи та виконавчого провадження не містять доказів ухилення боржника від виконання судового рішення про визначення способу спілкування батька з дитиною. Суд звернув увагу на те, що, вживаючи заходи, направлені на примусове виконання судового рішення, державний виконавець відповідно до положень Закону України «Про виконавче провадження» позбавлений можливості вживати заходи примусу до малолітніх дітей, забезпечуючи можливість батька на зустрічі та спілкування

з ними (ухвала Охтирського міськрайонного суду Сумської області від 21 серпня 2025 року у справі № 583/338/23 <https://reyestr.court.gov.ua/Review/129692595>).

У справі № 754/11688/24 суд першої інстанції відмовив у задоволенні заяви з огляду на те, що заявник не надав будь-яких належних та обґрунтованих доказів перебування виконавчого документа в органах державної виконавчої служби на виконанні та не надав доказів про хід виконавчого провадження (ухвала Деснянського районного суду міста Києва від 28 квітня 2025 року у справі № 754/11688/24 <https://reyestr.court.gov.ua/Review/126913646>).

Переглядаючи ухвалу суду в апеляційному порядку в зазначеній справі, суд апеляційної інстанції змінив мотиви відмови у задоволенні заяви та вказав, що оскільки матеріали справи не містять доказів ухилення боржника від виконання судового рішення, тому немає підстав для задоволення заяви про зобов'язання боржника подати звіт про виконання судового рішення (постанова Київського апеляційного суду від 15 липня 2025 року у справі № 754/11688/24 <https://reyestr.court.gov.ua/Review/129071822>).

Існують ситуації, коли стягувачі подають до суду заяви про зобов'язання боржника подати звіт про виконання судового рішення, проте виконавчі провадження зупинені на підставі пункту 12 частини першої статті 34 Закону України «Про виконавче провадження» (виконавець зупиняє вчинення виконавчих дій до закінчення однорічного строку з дня завершення приватизації або до припинення приватизації відповідного об'єкта приватизації).

Встановивши, що виконавче провадження зупинене на підставі пункту 12 частини першої статті 34 Закону України «Про виконавче провадження», суди відмовляють у задоволенні заяв про встановлення судового контролю за виконанням судових рішень (ухвали Кіровського районного суду міста Дніпропетровська від 21 березня 2025 року у справі № 203/1136/25, від 03 квітня 2025 року у справі № 203/2007/25 <https://reyestr.court.gov.ua/Review/126422353>).

Суди також відмовляють у задоволенні заяв про встановлення судового контролю за виконанням судових рішень з огляду на те, що матеріали заяви не містять відомостей, що заявник звертався до виконавчої служби з виконавчим листом про примусове стягнення коштів та не надано підтвердження про відкриття виконавчого провадження (ухвала Деснянського районного суду міста Києва від 28 лютого 2025 року у справі № 754/6762/24 <https://reyestr.court.gov.ua/Review/125544596>).

З огляду на викладене суди відмовляють у **задоволенні заяв** про зобов'язання боржника подати звіт про виконання судового рішення переважно у випадках відсутності підстав для застосування судового контролю, а саме:

- рішення вже виконано в повному обсязі або виконавче провадження закінчено;
- не доведено факту ухилення боржника від виконання;
- рішення перебуває на стадії примусового виконання і відповідні заходи ще не вичерпані;
- виконавче провадження не відкрито або зупинене;
- за відсутності належних доказів щодо стану виконання рішення.

4. Подання та розгляд звіту про виконання судових рішень

Відповідно до частини першої статті 453-4 ЦПК України за наслідками розгляду звіту боржника суд постановляє ухвалу про прийняття або відмову у прийнятті звіту.

Для прийняття судом звіту боржника необхідним є встановлення виконання відповідним суб'єктом судового рішення у повному обсязі та у спосіб, визначений судовим рішенням.

Суд відмовляє у прийнятті звіту, якщо боржником не наведено обґрунтовані обставини, які ускладнюють виконання судового рішення, або заходи, які вживаються боржником для виконання судового рішення, на переконання суду, є недостатніми для своєчасного та повного виконання судового рішення. Суд також відмовляє у прийнятті звіту, якщо звіт подано без додержання вимог частин другої та/або третьої статті 453-3 цього Кодексу (частина друга статті 453-4 ЦПК України).

У разі постановлення ухвали про відмову у прийнятті звіту суд застосовує до боржника захід процесуального примусу у виді штрафу, а також додатково може встановити новий строк для подання звіту відповідно до частини третьої статті 453-2 цього Кодексу або за власною ініціативою розглянути питання про зміну способу і порядку виконання судового рішення (частина третя статті 453-3 ЦПК України).

У разі неподання звіту у строк, встановлений судом, або у разі подання звіту з порушенням такого строку та за відсутності поважних причин, які унеможливили його вчасне подання, суд встановлює новий строк

для подання звіту відповідно до частини третьої статті 453-2 цього Кодексу, а також застосовує до такого боржника захід процесуального примусу у виді штрафу (частина шоста статті 453-3 ЦПК України).

У Рішенні від 13 грудня 2022 року № 17-рп/2011 Конституційний Суд України зазначив, що посилення судового контролю за виконанням судових рішень та наділення суду з цією метою правом накладати штрафні санкції є заходом для забезпечення конституційного права громадян на судовий захист. При цьому визнав конституційними процесуальні норми про встановлення судового контролю за виконанням судових рішень в частині застосування штрафів.

Негативні наслідки несвоєчасного виконання судового рішення мають бути пропорційними та збалансованими, а санкції, накладені судом у зв'язку з невиконанням судового рішення, не повинні бути надмірними. При цьому мають враховуватися усі обставини, які стали причиною невиконання судового рішення, надаватися оцінка діям боржника, його посадових осіб, спрямованим на виконання судового рішення, ступінь вини та обсяг законодавчо визначених повноважень, а також статус такого боржника тощо.

4.1. Прийняття звіту про виконання судового рішення

Прийняття звіту про виконання судового рішення — це процесуальна стадія (етап) судового контролю, на якій суд перевіряє, чи виконано судові рішення належним чином на підставі поданого боржником звіту.

Звіт підлягає прийняттю, якщо рішення виконано в повному обсязі; виконання відповідає змісту судового рішення; права стягувача фактично відновлені; відсутні ознаки зловживання або формального виконання.

У провадженні Оболонського районного суду міста Києва перебувала цивільна справа за позовом особи до Київського міського центру зайнятості про поновлення на роботі, стягнення середнього заробітку за час вимушеного прогулу та відшкодування моральної шкоди.

Ухвалою Оболонського районного суду міста Києва від 23 червня 2025 року зобов'язано Київський міський центр зайнятості протягом тридцяти календарних днів з дня отримання ухвали подати до суду звіт про виконання судового рішення у цивільній справі № 756/9178/24 у частині поновлення

на роботі та виплати заробітної плати у межах суми платежу за один місяць, що підлягає негайному виконанню.

Встановивши, що рішення суду в частині поновлення на роботі та виплати заробітної плати у межах суми платежу за один місяць виконано у повному обсязі, а звіт відповідає вимогам статті 453-3 ЦПК України, Оболонський районний суд міста Києва прийняв звіт боржника про виконання судового рішення (ухвала Оболонського районного суду міста Києва від 23 червня 2025 року у справі № 756/9178/24 <https://reyestr.court.gov.ua/Review/129740407>).

У частині сьомій статті 453-4 ЦПК України вказано, що, якщо суд прийняв звіт про виконання судового рішення, але боржником судове рішення виконано не в повному обсязі, суд одночасно встановлює новий строк для подання звіту відповідно до частини третьої статті 453-2 цього Кодексу.

Таращанський районний суд Київської області зазначив, що боржник навів обґрунтовані обставини, які ускладнюють виконання судового рішення, та заходи, які ним вживаються для виконання судового рішення, які, на переконання суду, є достатніми для своєчасного та повного виконання судового рішення, тому суд вважав можливим прийняти звіт боржника про виконання судового рішення. Разом з тим, оскільки судове рішення виконано боржником не в повному обсязі, тому суд одночасно встановив новий строк для подання звіту відповідно до частини третьої статті 453-2 ЦПК України.

Таким чином, суд прийняв звіт боржника про виконання судового рішення в частині визнання протиправною бездіяльності, зобов'язання вчинити певні дії та відшкодування моральної шкоди, але при цьому установив боржнику новий строк для подання звіту про виконання судового рішення шістдесят календарних днів з дня отримання ухвали суду, оскільки судове рішення виконано не в повному обсязі (ухвала Таращанського районного суду Київської області від 10 вересня 2025 року у справі № 379/1166/24 <https://reyestr.court.gov.ua/Review/130143183>).

У визначений судом строк боржник подав звіт про виконання судового рішення.

Таращанський районний суд Київської області відмовив у прийнятті звіту з огляду на те, що наданий звіт не відповідає вимогам частин другої, третьої статті 453-3 ЦПК України. При цьому установив новий строк для подання звіту про виконання судового рішення десять календарних днів з дня отримання ухвали суду (ухвала Таращанського районного суду Київської області від 13 листопада 2025 року у справі № 379/1166/24 <https://reyestr.court.gov.ua/Review/131758438>).

У строк, визначений ухвалою Таращанського районного суду Київської області від 13 листопада 2025 року, боржник подав звіт, який відповідав вимогам частин другої, третьої статті 453-3 ЦПК України.

Встановивши, що боржник надав відомості про виконання судового рішення в повному обсязі, порядок та спосіб його виконання, перелік документів та інших матеріалів, що додаються до звіту та підтверджують обставини, зазначені у ньому, Таращанський районний суд Київської області прийняв звіт про виконання судового рішення (ухвала Таращанського районного суду Київської області від 04 грудня 2025 року у справі № 379/1166/24 <https://reyestr.court.gov.ua/Review/132352188>).

У справі № 759/5005/19 Святошинський районний суд міста Києва прийняв звіт боржника про виконання судового рішення щодо стягнення аліментів на утримання дитини. Суд зазначив про те, що виконання судового рішення про стягнення аліментів на утримання дитини триватиме до досягнення нею повноліття; відрахування в рахунок сплати аліментів здійснюються боржником. Отже, боржник навів обґрунтовані обставини, які ускладнюють виконання судового рішення, та заходи, які ним вживаються для виконання судового рішення, які є достатніми для своєчасного та повного виконання судового рішення (ухвала Святошинського районного суду міста Києва від 16 жовтня 2025 року у справі № 759/5005/19 <https://reyestr.court.gov.ua/Review/131031133>).

Горохівський районний суд Волинської області прийняв звіт банку про виконання судового рішення щодо здійснення перерахунку заборгованості за кредитом, оскільки в звіті банк деталізував, в який порядок та спосіб було виконане судові рішення, в ньому містяться усі необхідні відомості, що підтверджують факт виконання судового рішення, звіт подано у строк, визначений ухвалою суду (ухвала Горохівського районного суду Волинської області від 14 жовтня 2025 року у справі № 155/651/24 <https://reyestr.court.gov.ua/Review/130973202>).

Приймаючи звіт боржника про виконання судового рішення, суди переважно констатують, що звіт про виконання судового рішення відповідає вимогам, визначеним статтею 453-3 ЦПК України, оцінивши при цьому доводи боржника, відображені у звіті, дослідивши додані до нього матеріали (ухвала Оболонського районного суду міста Києва від 26 серпня 2025 року у справі № 756/9059/20 <https://reyestr.court.gov.ua/Review/129740503>; ухвала Подільського районного суду міста Кропивницького від 24 вересня 2025 року у справі № 405/8416/23 <https://reyestr.court.gov.ua/Review/130536836>; ухвала Тернопільського міськрайонного суду Тернопільської області від 15 вересня 2025 року у справі № 607/18289/22 <https://reyestr.court.gov.ua/Review/130515194> та інші).

4.2. Відмова у прийнятті звіту про виконання судового рішення

Відмова у прийнятті звіту є формою реагування суду на неналежне, неповне або формальне виконання судового рішення. Вона спрямована на забезпечення реального поновлення порушених прав стягувача та недопущення формального підходу до виконання судових актів.

Таке процесуальне рішення суду в межах здійснення судового контролю не є завершенням контролю, а навпаки – підставою для його продовження.

Відмова у прийнятті звіту виконує превентивну та стимулюючу функції, оскільки спонукає боржника до реального виконання рішення; унеможливорює формальне закриття питання належного виконання; гарантує ефективність судового захисту.

Пересипський районний суд міста Одеси відмовив у прийнятті звіту про виконання судового рішення у зв'язку з недоведенням боржником обґрунтованих обставин, які ускладнюють виконання судового рішення, незазначенням можливих заходів, які вживались для повного та своєчасного виконання судового рішення (ухвала Пересипського районного суду міста Одеси від 14 травня 2025 року у справі № 523/4314/24 <https://reyestr.court.gov.ua/Review/127412017>).

Тернопільській міськрайонний суд Тернопільської області відмовив у прийнятті звіту про виконання боржником (юридична особа – Університет) судового рішення в частині поновлення на роботі стягувача з огляду на те, що рішення суду в зазначеній частині не виконано. Боржник формально видав наказ про поновлення стягувача на посаді завідувача відповідної кафедри Університету, але до виконання попередніх обов'язків її так і не допущено, зміни в штатний розпис не внесено, будь-якої іншої рівнозначної посади не запропоновано. Доказом того, що стягувача не поновлено на роботі та рішення суду досі не виконано є факт відсутності відповідної кафедри в Університеті, чого не заперечує сам боржник у своєму звіті. За відсутності такої кафедри, на посаді завідувача якої мала б бути поновлена стягувач, та відсутності пропозицій щодо зайняття інших рівнозначних посад, суд вважав, що факт невиконання рішення суду в частині поновлення на роботі доведений у судовому засіданні.

Суд зробив висновок, що боржник не навів обґрунтованих обставин, які ускладнюють виконання судового рішення, а заходи, наведені у звіті, що вживаються для виконання судового рішення, є недостатніми для своєчасного та повного виконання судового рішення. Також суд застосував до боржника

захід процесуального примусу у виді штрафу та встановив новий строк для подання до суду звіту про виконання судового рішення в частині поновлення стягувача на посаді завідувача відповідної кафедри в Університеті протягом тридцяти календарних днів з дня отримання боржником ухвали суду (ухвала Тернопільського міськрайонного суду Тернопільської області від 25 червня 2025 року у справі № 607/20792/23 <https://reyestr.court.gov.ua/Review/128508344>).

Постановою від 14 жовтня 2025 року Тернопільський апеляційний суд скасував ухвалу Тернопільського міськрайонного суду Тернопільської області від 25 червня 2025 року у справі № 607/20792/23.

Апеляційний суд зазначив про те, що на час розгляду місцевим судом звіту боржника про виконання судового рішення виконавче провадження закінчено у зв'язку з фактичним виконанням в повному обсязі рішення суду. При цьому звернув увагу на те, що суд повинен перевіряти стан виконавчого провадження під час розгляду справи за відповідною заявою стягувача та не допускати випадків встановлення судового контролю за виконанням судових рішень, які фактично виконані, тобто використовувати такий інститут всупереч його призначенню – забезпечення обов'язковості судового рішення (постанова Тернопільського апеляційного суду від 14 жовтня 2025 року у справі № 607/20792/23 <https://reyestr.court.gov.ua/Review/131101088>).

У іншій справі № 607/18289/22 Тернопільський міськрайонний суд Тернопільської області двічі відмовляв у прийнятті звіту боржника – органу місцевого самоврядування про виконання судового рішення в частині затвердження проекту землеустрою щодо відведення земельної ділянки з огляду на те, що відсутність необхідного кворуму депутатів відповідної сільської ради для прийняття рішень щодо безоплатної передачі земельної ділянки комунальної власності у приватну власність не є обставинами, що ускладнюють виконання судового рішення. З моменту набрання рішенням суду законної сили було призначено дев'ять засідань сесій сільської ради, на яких розглядались земельні питання, тому у боржника було достатньо часу та можливостей для того, щоб зібрати кворум з метою виконання судового рішення (ухвали Тернопільського міськрайонного суду Тернопільської області від 07 травня 2025 року <https://reyestr.court.gov.ua/Review/127138092>, від 04 серпня 2025 року <https://reyestr.court.gov.ua/Review/129355081>).

До боржника двічі було застосовано захід процесуального примусу у виді штрафу, зокрема, перший – в розмірі двадцяти розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб, що становив 60560,00 гривень, а другий – в сумі сорока

розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб, що становить 121120,00 гривень.

Цими ж ухвалами боржнику також двічі надавався додатковий строк терміном в один місяць для подання звіту про виконання судового рішення.

Урешті боржник подав до суду черговий звіт про виконання судового рішення, розглянувши який суд зробив висновок про його прийняття з огляду на те, що останній звіт свідчить про фактичне виконання боржником судового рішення (ухвала Тернопільського міськрайонного суду Тернопільської області від 15 вересня 2025 року у справі № 607/18289/22 <https://reyestr.court.gov.ua/Review/130515194>).

У справі № 686/18337/24 Хмельницький міськрайонний суд відмовив у прийнятті звіту боржника – органу місцевого самоврядування про виконання судового рішення в частині негайного поновлення стягувача на роботі. Суд зазначив, що в звіті про неможливість виконання судового рішення в зазначеній частині стягувач вказав про неможливість поновити стягувача на займаній ним посаді, оскільки цю посаду займає інша особа; у боржника відсутні повноваження щодо звільнення цієї особи з займаної посади у зв'язку із введенням правового режиму воєнного стану. Однак зазначені обставини не є обґрунтованими та такими, що ускладнюють виконання судового рішення (ухвала Хмельницького міськрайонного суду від 28 лютого 2025 року у справі № 686/18337/24 <https://reyestr.court.gov.ua/Review/125504276>).

У цій же справі стягувач звернувся до суду із заявою про зобов'язання керівника органу місцевого самоврядування подати до суду звіт про виконання судового рішення в частині негайного поновлення його на роботі, оскільки судові рішення не виконано.

Ухвалою Хмельницького міськрайонного суду від 17 березня 2025 року зобов'язано керівника департаменту освіти та науки Хмельницької міської ради подати до суду звіт про виконання судового рішення в частині негайного поновлення працівника на роботі в строк чотирнадцяти календарних днів з дня отримання відповідної ухвали.

До суду надійшов звіт виконуючого обов'язки директора департаменту освіти та науки Хмельницької міської ради про неможливість виконання судового рішення в частині негайного поновлення на роботі, оскільки посада, яку займав стягувач, зайнята іншою особою, у боржника відсутні повноваження щодо звільнення у зв'язку із введенням правового режиму воєнного стану.

Хмельницький міськрайонний суд відмовив у прийнятті звіту виконуючого обов'язки директора департаменту освіти та науки Хмельницької міської ради про неможливість виконання судового рішення з огляду на те, що боржник не навів обґрунтованих обставин, які ускладнюють його виконання (ухвала Хмельницького міськрайонного суду від 07 квітня 2025 року у справі № 686/18337/24 <https://reyestr.court.gov.ua/Review/126402815>).

З таким висновком місцевого суду погодився і апеляційний суд, який зазначив, що боржник не навів обґрунтованих обставин, які ускладнюють виконання судового рішення; у поданому звіті також не наведено достатні заходи, які вжиті боржником для повного виконання судового рішення.

При цьому апеляційний суд звернув увагу, що місцевий суд не застосував до боржника заходи процесуального примусу у виді штрафу та не встановив додаткового строку для подання звіту відповідно до частини третьої статті 453-2 ЦПК України (постанова Хмельницького апеляційного суду від 03 липня 2025 року у справі № 686/18337/24 <https://reyestr.court.gov.ua/Review/128729810>).

Охтирський міськрайонний суд Сумської області відмовив у прийнятті звіту боржника про виконання судового рішення про заборону боржнику чинити перешкоди стягувачу у спілкуванні та побаченнях з дитиною та встановив додатковий строк для подання звіту, а також застосував до боржника захід процесуального примусу у виді штрафу. Таке рішення мотивовано тим, що звіт не відповідає вимогам статті 453-3 ЦПК України, оскільки не містить прізвищ, імен та по батькові інших учасників справи, їх місця проживання чи перебування; відомості про виконання ним судового рішення, строк, порядок та спосіб його виконання; у разі невиконання судового рішення орієнтовні строки виконання та їх обґрунтування, вказуючи на обставини, які ускладнюють виконання рішення, не вказав які заходи ним вжито для їх усунення; а також відсутні докази направлення копій звіту та доданих до нього матеріалів іншим учасникам справи з урахуванням положень статті 43 ЦПК України. Крім того, боржник не навів обґрунтованих обставин, які ускладнюють виконання судового рішення, або заходи, які ним вживалися для виконання судового рішення (ухвала Охтирського міськрайонного суду Сумської області від 23 квітня 2025 року у справі № 583/4315/24 <https://reyestr.court.gov.ua/Review/126810194>).

З урахуванням результатів аналізу судових рішень слід зазначити, що суд відмовляє у прийнятті звіту про виконання судового рішення, встановлює новий строк для його подання та застосовує заходи процесуального примусу, якщо встановить такі обставини:

- 1) фактичне невиконання судового рішення (вчинення боржником формальних дій, що не свідчить про реальне та повне виконання судового рішення);
- 2) відсутність обґрунтованих обставин, що ускладнюють виконання судового рішення (зазначення обставин неможливості виконати рішення суду без належного правового обґрунтування не є поважними причинами невиконання судового рішення);
- 3) ненаведення або недостатність заходів, вжитих боржником, спрямованих на виконання судового рішення;
- 4) невідповідність звіту вимогам статей 453-2, 453-3 ЦПК України (відсутні обов'язкові реквізити, відомості про спосіб і строки виконання).

В іншій справі суд відмовив у прийнятті звіту та за власною ініціативою розглянув питання про зміну способу і порядку виконання судового рішення.

Так, у справі № 756/11925/23 Оболонський районний суд міста Києва відмовив у прийнятті звіту боржника про виконання судового рішення про забезпечення позову у спорі між батьками щодо місця проживання дитини та змінив порядок виконання судового рішення, визначивши інший спосіб участі матері у вихованні сина.

Суд виходив із того, що доказів того, що спілкування з матір'ю негативно впливає на розвиток дитини і воно відбувається не у її інтересах матеріали справи не містять і не можуть містити, оскільки будь-яке спілкування матері і сина не відбувається взагалі. Посилання батька на те, що поведінка дитини викликана вчиненням відносно неї насильством не підтверджується жодними доказами, окрім заяви батька до органів Національної поліції і посилання у ній на звукозапис його розмови з дитиною, де це зафіксовано. Суд вважав, що боржником не наведено обґрунтованих обставин, які ускладнюють виконання судового рішення, і заходи, які вживаються боржником для виконання судового рішення, є недостатніми для своєчасного та повного виконання судового рішення, а тому відмовив у прийнятті звіту.

З огляду на тривалість невиконання боржником (батько дитини) судового рішення, негативний вплив цього на взаємовідносини між матір'ю та дитиною, втрату між ними сталого емоційного зв'язку, суд вважав правильним стягнути з боржника штраф.

Крім того, проаналізувавши обставини цієї справи в їх сукупності, зваживши на те, що матір жодного разу тривалий час не мала можливості особисто

спілкуватись з сином, що призвело до відчуження дитини від неї, а відновлення попередніх стосунків буде можливо лише шляхом поступового налагодження контакту, суд визнав, що заходи забезпечення цивільного позову, вжиті судовим рішенням апеляційного суду у вигляді передачі дитини матері на строк понад добу в цей час (з урахуванням відносин між ними) виконати неможливо без значної шкоди інтересам дитини. При цьому суд врахував також те, що батько дитини не надав доказів, які б свідчили про те, що спілкування матері з сином негативно впливає на розвиток останнього та суперечить його інтересам, а також те, що рішення суду батько не виконує у визначеному судом порядку. З урахуванням викладеного суд вважав правильним змінити порядок виконання судового рішення шляхом зміни часу та місця побачень матері з сином та визначив інший спосіб її участі у вихованні сина.

Суд вважав, що вжиття саме таких заходів забезпечить виконання рішення про забезпечення позову у спорі між батьками щодо місця проживання дитини (ухвала Оболонського районного суду міста Києва від 12 серпня 2025 року у справі № 756/11925/23 <https://reyestr.court.gov.ua/Review/129460743>).

Апеляційний суд вірно скасував ухвалу місцевого суду в частині зміни порядку виконання судового рішення апеляційного суду, зазначивши, що оскільки саме судовим рішенням суду апеляційної інстанції було встановлено захід забезпечення позову шляхом встановлення порядку побачень матері з дитиною, тому право змінити або переглянути ухвалений порядок може реалізувати виключно суд, що ухвалив відповідне судове рішення про забезпечення позову, яким у цій справі є саме суд апеляційної інстанції (постанова Київського апеляційного суду від 17 листопада 2025 року у справі № 756/11925/23 <https://reyestr.court.gov.ua/Review/132180092>).

Слід звернути увагу судів на те, що суд може відмовити у прийнятті звіту про виконання судового рішення та за власною ініціативою розглянути питання про зміну способу і порядку виконання судового рішення, як зазначено у частині третій статті 453-4 ЦПК України.

Однак суд розглядає питання про зміну способу і порядку виконання судового рішення за правилами статті 435 ЦПК України (частина п'ята статті 453-4 ЦПК України), при цьому за змістом частини першої статті 435 ЦПК України саме **суд, який розглядав справу як суд першої інстанції, може встановити чи змінити спосіб або порядок виконання судового рішення.**

Ураховуючи системний зв'язок положень частини п'ятої статті 453-4 та частини першої статті 435 ЦПК України, питання зміни способу і порядку

виконання судового рішення при розгляді звіту про його виконання належить до виключної компетенції суду першої інстанції, який розглядав справу по суті, а тому не може бути вирішене іншим судом або в іншому процесуальному порядку.

5. Застосування до боржника заходів процесуального примусу в разі неподання / несвоечасного подання звіту про виконання судових рішень

Положеннями ЦПК України передбачені заходи впливу на боржника, які застосовуються судом у разі невиконання ним судового рішення.

Відповідно до частини шостої статті 453-4 ЦПК України у разі неподання звіту у строк, встановлений судом, або у разі подання звіту з порушенням такого строку та за відсутності поважних причин, які унеможливили його вчасне подання, суд встановлює новий строк для подання звіту відповідно до частини третьої статті 453-2 цього Кодексу, а також застосовує до такого боржника захід процесуального примусу у виді штрафу.

Метою застосування до боржника такого засобу впливу, як стягнення штрафу, є спонукання боржника до належної процесуальної поведінки та реального виконання рішення суду. Штраф у такому випадку є процесуальним, а не матеріально-правовим заходом, і спрямований не на покарання.

У переважній більшості справ, в яких боржники не подавали у встановлений судом строк або несвоечасно подавали звіт про виконання судового рішення, суди дотримуються положень ЦПК України та застосовують до таких боржників заходи процесуального примусу у виді штрафу.

Так, у справі № 523/4314/24 Суворовський районний суд міста Одеси вказав, що у строк, визначений ухвалою суду, боржник не здійснив заходи щодо подання звіту про виконання судового рішення, а також не повідомив про поважність причин пропуску строку для подання вказаного звіту, при цьому судові рішення не виконане, тому встановив новий строк для подання звіту, який буде достатнім, а саме один місяць з дня отримання ухвали суду. Оскільки боржник не виконала покладені на неї судом обов'язки, суд застосував до неї захід процесуального примусу у виді штрафу (ухвала Суворовського районного суду міста Одеси від 31 березня 2025 року у справі № 523/4314/24 <https://reyestr.court.gov.ua/Review/126338150>).

Подібні висновки викладені в ухвалі Суворовського районного суду міста Одеси від 07 квітня 2025 року у справі № 523/2511/25 <https://revestr.court.gov.ua/Review/126419584>.

У справі № 493/1516/20 Балтський районний суд Одеської області тричі встановлював боржнику (батько дитини) новий строк для подання звіту про виконання судового рішення про відібрання дитини у батька та повернення її матері та тричі накладав на батька дитини штраф, мотивуючи своє рішення тим, що у строк, визначений ухвалою суду, боржник не здійснив заходи щодо подання звіту про виконання судового рішення, а також не повідомив суд про поважність причин пропуску строку для подання вказаного звіту. Оскільки боржник не виконав покладені на нього судом обов'язки, суд застосував до нього захід процесуального примусу у виді штрафів (ухвали Балтського районного суду Одеської області від 07 липня 2025 року <https://revestr.court.gov.ua/Review/128646493>, від 07 серпня 2025 року <https://revestr.court.gov.ua/Review/129381026>, від 09 жовтня 2025 року <https://revestr.court.gov.ua/Review/130850701> у справі № 493/1516/20).

У справі № 732/1780/24 Городнянський районний суд Чернігівської області встановив новий строк для подання звіту про виконання судового рішення (судового наказу) керівником боржника – юридичної особи, зазначивши, що у строк, визначений ухвалою суду, боржник не здійснив заходів щодо подання такого звіту в частині стягнення нарахованої, але невикраденої заробітної плати, а також не повідомив про поважність причин пропуску строку для подання вказаного звіту. Також наклав на керівника боржника стягнення у виді штрафу за невиконання ним покладених на нього судом обов'язків (ухвала Городнянського районного суду Чернігівської області від 28 листопада 2025 року у справі № 732/1780/24 <https://revestr.court.gov.ua/Review/132202490>).

Після постановлення зазначеної ухвали Городнянській районний суд Чернігівської області з'ясував, що у строк, визначений ухвалою суду, боржник подав до суду звіт про виконання судового рішення, в якому повідомив, що у підприємства відсутні джерела надходжень та перспективи відновлення виробництва, відсутня фінансова можливість здійснення будь яких платежів з метою понесення хоча б поточних витрат для забезпечення своєї господарської діяльності, підприємство включено до переліку об'єктів, що підлягають приватизації, тому заходи щодо погашення заборгованості будуть вжиті після продажу єдиного майнового комплексу державного підприємства – боржника.

Встановивши, що станом на час постановлення ухвали, якою, в тому числі накладено штраф на керівника боржника, суду не було відомо про надходження звіту боржника, Городнянській районний суд Чернігівської області скасував

захід процесуального примусу у виді штрафу, застосований ухвалою Городнянського районного суду Чернігівської області від 28 листопада 2025 року (ухвала Городнянського районного суду Чернігівської області від 08 грудня 2025 року у справі № 732/1780/24 <https://reyestr.court.gov.ua/Review/132397521>).

Штраф до боржника у таких справах застосовується як захід процесуального примусу у зв'язку з невиконанням ним процесуальних обов'язків, покладених ухвалою суду.

Суди враховують, що після встановлення судового контролю боржник зобов'язаний не лише виконати судові рішення, а й у визначений строк подати звіт про його виконання. Невиконання цього обов'язку, зокрема, неподання звіту або неподання повідомлення про поважні причини пропуску строку, свідчать про недобросовісну процесуальну поведінку та ігнорування вимог суду.

Штраф може застосовуватися неодноразово у разі подальшого невиконання вимог суду, а також штраф може бути скасовано, якщо з'ясується, що боржник виконав обов'язок (наприклад, подав звіт) або існували об'єктивні причини невиконання, які не були відомі суду на момент постановлення ухвали про застосування заходів процесуального примусу.

6. Особливості застосування судового контролю за виконанням судових рішень до боржників – органів державної влади, органів місцевого самоврядування, суб'єктів господарювання державного або комунального сектору економіки

Відповідно до частини четвертої статті 453-1 ЦПК України якщо боржником, який не виконує судові рішення, є орган державної влади, орган місцевого самоврядування, суб'єкт господарювання державного або комунального сектору економіки, суд за письмовою заявою стягувача та за умови відкриття виконавчого провадження зобов'язує такого боржника подати у встановлений судом строк звіт про виконання судового рішення незалежно від характеру спору.

Зазначеною нормою права законодавець передбачив спеціальний механізм судового контролю за виконанням судових рішень у разі їх невиконання органами державної влади, органами місцевого самоврядування, суб'єктами господарювання державного чи комунального сектору економіки.

Застосування судового контролю за виконанням судових рішень до таких боржників **є не правом суду, а його обов'язком незалежно від характеру спору**, тобто поширюється як на майнові, так і на немайнові вимоги.

Тобто законом чітко визначено обов'язок суду застосувати відповідний захід судового контролю у разі наявності встановлених умов, а саме: наявність судового рішення, що набрало законної сили; відкриття виконавчого провадження; подання стягувачем письмової заяви; статус боржника як суб'єкта органу державної влади / місцевого самоврядування або суб'єкта державного / комунального сектору економіки.

Статус боржника є визначальним для обов'язкового застосування судового контролю, як зазначено у частині четвертій статті 453-1 ЦПК України.

При цьому законодавець передбачив превентивний механізм судового контролю для таких боржників, який може бути застосований ще на стадії ухвалення судового рішення.

Так, відповідно до частини п'ятої статті 453-1 ЦПК України якщо відповідачем є орган державної влади, орган місцевого самоврядування, суб'єкт господарювання державного або комунального сектору економіки, суд під час ухвалення рішення суду за письмовою заявою позивача може зобов'язати такого відповідача подати у встановлений судом строк звіт про виконання такого рішення незалежно від характеру спору. Перебіг строку для подання звіту починається з дня набрання законної сили рішенням суду. Такий звіт розглядається за правилами статей 453-3 і 453-4 цього Кодексу. Заява, передбачена абзацом першим цієї частини, може бути подана не пізніше завершення судових дебатів, а якщо справа розглядається в порядку спрощеного позовного провадження – не пізніше тридцяти днів з дня відкриття провадження у справі.

Зазначена норма права має забезпечувальний та превентивний характер, оскільки спрямована на запобігання ухиленню від виконання судового рішення з боку суб'єктів державної влади та пов'язаних з ними господарських структур. Вона дозволяє суду одразу встановити процесуальний обов'язок відповідача прозвітувати про виконання рішення, не очікуючи відкриття виконавчого провадження та виникнення факту невиконання.

Запровадження такого механізму під час ухвалення судового рішення відповідає загальним засадам цивільного судочинства, визначеним статтею 2 ЦПК України, зокрема є ефективним захистом порушених прав, свобод та інтересів фізичних осіб від порушень з боку суб'єктів владних повноважень.

Слід також враховувати, що встановлення судового контролю на стадії ухвалення судового рішення щодо боржників публічного сектору є правом, а не обов'язком суду.

Виходячи із аналізу практики розгляду таких справ місцевими судами, встановлено, що суди не зобов'язували відповідача – орган державної влади, орган місцевого самоврядування, суб'єкт господарювання державного або комунального сектору економіки, подавати звіт про виконання судового рішення під час ухвалення рішення суду.

Водночас існують випадки, коли під час ухвалення судового рішення суди відмовляли у встановленні судового контролю за виконанням судових рішень.

Так, Тернопільський міськрайонний суд Тернопільської області задовольнив частково позовні вимоги особи до держави Україна в особі Державної казначейської служби України, Тернопільської обласної прокуратури, Головного управління Національної поліції в Тернопільській області, Офісу Генерального прокурора про відшкодування моральної шкоди, при цьому відмовив у задоволенні заяви позивача про зобов'язання відповідачів подати звіт про виконання судового рішення. Суд дійшов висновку, що з урахуванням частини п'ятої статті 453-1 ЦПК України, предмета спору та складу учасників справи немає підстав для зобов'язання відповідачів подавати такий звіт (рішення Тернопільського міськрайонного суду Тернопільської області від 21 травня 2025 року у справі № 608/24623/24 <https://reyestr.court.gov.ua/Review/127984778>).

У справі № 373/1381/25 суд задовольнив позов особи до Товариства з обмеженою відповідальністю «Європейський правовий захист» про стягнення заборгованості із заробітної плати, допустив негайне виконання рішення суду в частині стягнення з відповідача нарахованої, але не виплаченої заробітної плати, за один місяць та відмовив в зобов'язанні відповідача надати звіт про виконання судового рішення. Відмову у встановленні судового контролю за виконанням судового рішення обґрунтовано тим, що встановлення судового контролю у виді звіту про виконання судового рішення є правом суду, а не обов'язком (рішення Переяславського міськрайонного суду Київської області від 21 липня 2025 року у справі № 373/1381/25 <https://reyestr.court.gov.ua/Review/129273344>).

Натомість суд зобов'язував таких боржників виконати судові рішення після відкриття виконавчого провадження, що є його обов'язком.

Так, у справі № 335/4806/17 Вознесенівський районний суд міста Запоріжжя зобов'язав Фонд гарантування вкладів фізичних осіб (далі – ФГВФО) подати звіт про виконання судового рішення в частині стягнення середнього

заробітку за час вимушеного прогулу. Своє рішення мотивував тим, що на виконання судового рішення було відкрито виконавче провадження. Судове рішення не виконано, державний виконавець вживав заходи з метою виконання виконавчого документа, проте вжиті заходи результатів не дали. ФГВФО не надав жодних належних та допустимих доказів вжиття заходів щодо виконання судового рішення, зокрема і на підтвердження відсутності відповідних грошових коштів на виконання вказаного рішення.

Суд відмовив у задоволенні заяви стягувача про застосування до боржника заходу процесуального примусу у виді штрафу, оскільки питання про застосування штрафу до боржника підлягає вирішенню за наслідками розгляду звіту про виконання судового рішення, а не на стадії розгляду заяви про зобов'язання боржника подати такий звіт (ухвала Вознесенівського районного суду міста Запоріжжя від 28 травня 2025 року у справі № 335/4806/17 <https://reyestr.court.gov.ua/Review/127683783>).

У визначений судом строк ФГВФО подав до суду звіт про виконання судового рішення, який Вознесенівський районний суд міста Запоріжжя прийняв. Суд зазначив про те, що рішення суду у цій справі виконано у повному обсязі шляхом перерахування визначеної рішенням суду заборгованості на користь стягувача, що підтверджується доказами, долученими до звіту (ухвала Вознесенівського районного суду міста Запоріжжя від 29 липня 2025 року у справі № 335/4806/17 <https://reyestr.court.gov.ua/Review/129206613>).

У справі № 161/2612/22 Луцький міськрайонний суд Волинської області встановив, що на виконання судового рішення про стягнення з Головного управління Пенсійного фонду України у Волинській області (далі – ГУ ПФУ у Волинській області) недоотриманої пенсії, яка входить до складу спадщини, було відкрито виконавче провадження. Однак рішення суду не виконується органом державної влади протягом тривалого часу. З огляду на викладене суд зобов'язав ГУ ПФУ у Волинській області подати у місячний строк звіт про виконання судового рішення (ухвала Луцького міськрайонного суду Волинської області від 30 червня 2025 року у справі № 161/2612/22 <https://reyestr.court.gov.ua/Review/128530777>).

Ухвалою від 18 серпня 2025 року у цій справі суд відмовив у прийнятті звіту ГУ ПФУ у Волинській області та встановив новий строк для подання звіту тривалістю три місяці з дня набрання цією ухвалою законної сили. Суд виходив з того, що боржник надав докази часткового виконання судового рішення. Однак рішення суду в повному обсязі не виконано, тобто на час подання відповідного звіту повного відновлення порушеного права стягувача не відбулося. При цьому суд зауважив, що сама по собі відсутність фінансування з Державного

бюджету України на погашення заборгованості з пенсійних виплат за рішенням судів не може бути визнана поважною причиною невиконання рішення суду, адже обов'язковість виконання судового рішення є складовою права на судовий захист (ухвала Луцького міськрайонного суду Волинської області від 18 серпня 2025 року у справі № 161/2612/22 <https://reyestr.court.gov.ua/Review/129693103>).

Ухвалою від 28 листопада 2025 року, постановленою Луцьким міськрайонним судом Волинської області у цій же справі, суд прийняв звіт боржника про виконання судового рішення та встановив новий строк для подання звіту. Суд зазначив, що недостатнє фінансування з Державного бюджету України на погашення заборгованості з пенсійних виплат за рішенням судів є тією обставиною, що ускладнює виконання судового рішення в межах стислих строків. Однак боржник здійснив дії для виконання рішення суду та частково перерахував стягувачу кошти, стягнуті за рішенням суду, тому звіт підлягає прийняттю. Врахувавши той факт, що боржник може виконати рішення суду лише у разі виділення коштів з державного бюджету, суд встановив боржнику новий строк для надання звіту, протягом якого можливо очікувати реального виконання рішення (ухвала Луцького міськрайонного суду Волинської області від 28 листопада 2025 року у справі № 161/2612/22 <https://reyestr.court.gov.ua/Review/132210851>).

У справі № 335/1970/23 Вознесенівський районний суд міста Запоріжжя зобов'язав ГУ ПФУ в Запорізькій області подати звіт про виконання судового рішення про стягнення коштів в порядку спадкування за законом у строк тридцять днів з дня отримання боржником копії ухвали (ухвала Вознесенівського районного суду міста Запоріжжя від 04 червня 2025 року <https://reyestr.court.gov.ua/Review/127853574> у справі № 335/1970/23).

У визначений судом строк боржник подав звіт про виконання судового рішення, який суд прийняв та зазначив, що звіт ГУ ПФУ в Запорізькій області за формою та змістом відповідає вимогам процесуального закону. Однак виконавчий документ у справі № 335/1970/23 про стягнення на користь стягувача коштів в порядку спадкування за законом перебуває на виконанні в Головному управлінні Державної казначейської служби України в Запорізькій області за бюджетною програмою КПКВК 3504040 Заходи щодо виконання рішень суду, що гарантовані державою, і заходи щодо перерахування коштів на користь стягувача буде здійснено лише після виконання рішень судів, які передують надходженню вказаного виконавчого листа на виконання. ГУ ПФУ в Запорізькій області не бере безпосередньої участі у процесі виконання вказаного рішення суду, і закон не покладає на нього обов'язку вчиняти певні дії у зв'язку з цим, тому немає підстав для висновку про те, що ГУ ПФУ в Запорізькій

області зволікає з виконанням рішення суду (ухвала Вознесенівського районного суду міста Запоріжжя від 04 серпня 2025 року у справі № 335/1970/23 <https://reyestr.court.gov.ua/Review/129284816>).

Разом з тим, у справі № 161/2612/22 Луцький міськрайонний суд Волинської області відмовив у прийнятті звіту боржника – ГУ ПФУ у Волинській області, але при цьому не застосував до нього захід процесуального примусу у виді штрафу. Врахувавши, що боржник здійснив дії для виконання рішення суду та частково його виконав, суд вважав, що немає підстав для застосування до керівника ГУ ПФУ у Волинській області заходу процесуального примусу у виді штрафу (ухвала Луцького міськрайонного суду Волинської області від 18 серпня 2025 року у справі № 161/2612/22 <https://reyestr.court.gov.ua/Review/129693103>).

До боржників публічного сектору (органи державної влади, органи місцевого самоврядування, суб'єкти державного / комунального сектору економіки) запроваджено спеціальний, імперативний процесуальний інструмент, спрямований на забезпечення реального виконання судових рішень. Він базується на підвищених стандартах відповідальності публічної влади (зобов'язаний активно доводити виконання або вжиття всіх можливих заходів; не може перекладати відповідальність за невиконання на інші органи чи бюджетні процедури без належних доказів), що відрізняє таких боржників від інших боржників, зокрема приватних осіб.

Згідно з абзацом другим частини четвертої статті 453-4 ЦПК України якщо боржником є юридична особа та суд зобов'язав подати звіт про виконання судового рішення особисто керівника боржника, захід процесуального примусу у виді штрафу застосовується до такого керівника.

Застосування заходів процесуального впливу до публічних боржників застосовуються лише після детального аналізу звіту про виконання судового рішення.

7. Правовий механізм виконання судових рішень органом, що здійснює казначейське обслуговування бюджетних коштів, а саме Державною казначейською службою України

Відповідно до частини другої статті 6 Закону України «Про виконавче провадження» рішення про стягнення коштів з державних органів, державного та місцевих бюджетів або бюджетних установ, рішення про стягнення коштів за час роботи стягувача на посаді помічника-консультанта народного депутата

України, у тому числі при звільненні з такої посади, виконуються органами, що здійснюють казначейське обслуговування бюджетних коштів.

Таким органом є Державна казначейська служба України, яка не виконує функцій державного виконавця в розумінні Закону, однак здійснює безспірне списання коштів на підставі судових рішень, що набрали законної сили.

Згідно з частиною першою статті 3 Закону України «Про гарантії держави щодо виконання судових рішень» виконання судових рішень про стягнення коштів, боржником за якими є державний орган, здійснюється у межах відповідних бюджетних призначень центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері казначейського обслуговування бюджетних коштів, а саме – Державною казначейською службою України. У разі відсутності в державного органу відповідних призначень, таке виконання забезпечується за рахунок коштів, передбачених бюджетною програмою для забезпечення виконання судових рішень.

Держава гарантує виконання судових рішень про стягнення коштів або вчинення дій щодо майна, боржником за якими виступає державний орган (стаття 2 Закону України «Про гарантії держави щодо виконання судових рішень»).

Механізм виконання рішень про стягнення коштів державного та місцевих бюджетів або боржників, прийнятих судами, а також іншими органами (посадовими особами), які відповідно до закону мають право приймати такі рішення, визначається Порядком виконання рішень про стягнення коштів державного та місцевих бюджетів або боржників, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 03 серпня 2011 року № 845 (у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 30 січня 2013 року № 45) (далі – Порядок № 845).

У пункті 3 Порядку № 845 визначено, що рішення про стягнення коштів державного та місцевих бюджетів або боржників виконуються на підставі виконавчих документів виключно органами Казначейства у порядку черговості надходження таких документів до органів Казначейства (про стягнення коштів державного та місцевих бюджетів – з попереднім інформуванням Мінфіну, про стягнення коштів боржників – у межах відповідних бюджетних призначень, наданих бюджетних асигнувань (залишків коштів на рахунках підприємств, установ, організацій).

З огляду на викладене, у справах, де виконання судового рішення пов'язане зі стягненням коштів із державних органів, державного чи місцевих

бюджетів або бюджетних установ, важлива роль належить Державній казначейській службі України, яка забезпечує реалізацію відповідних виконавчих документів у визначеному законом порядку, тобто безпосередньо виконує судові рішення.

Виконання судового рішення є складовою права кожного на судовий захист і охоплює собою, зокрема, визначений у законі комплекс дій, спрямованих на захист і поновлення порушених прав, свобод, інтересів фізичних та юридичних осіб, суспільства, держави, територіальних громад. Обов'язкове виконання судового рішення є остаточною умовою здійснення конституційного права кожного на судовий захист, тому держава не може ухилятися від виконання свого позитивного обов'язку щодо забезпечення виконання судового рішення задля реального захисту та поновлення захищених судом прав і свобод, інтересів фізичних та юридичних осіб, суспільства, держави, територіальних громад. Визначений у законі порядок забезпечення державою виконання судового рішення має відповідати як принципу верховенства права, так і справедливості, та гарантувати конституційне право на судовий захист.

Порушення обов'язковості судового рішення є неприпустимим та підриває авторитет держави Україна як правової. Тому судові рішення, яке набрало законної сили, підлягає обов'язковому виконанню (постанова Об'єднаної палати Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду від 02 березня 2026 року у справі № 757/34767/23-ц (провадження № 61-9435сво24) <https://reyestr.court.gov.ua/Review/136651817>).

Звіт про виконання судового рішення є процесуальною формою судового контролю підтвердження виконання судового рішення та одним із механізмів забезпечення обов'язковості судових рішень, закріплених в Конституції України та ЦПК України.

Ефективність виконання судових рішень гарантується не лише механізмами виконавчого провадження, а й інститутом судового контролю.

Практика судів щодо реалізації судових рішень про стягнення коштів з державних органів, державного та місцевих бюджетів або бюджетних установ є різною.

Так, Хмельницький міськрайонний суд Хмельницької області залишив без розгляду заяву стягувача про здійснення судового контролю за виконанням судового рішення про стягнення з Державного бюджету України трьох процентів річних та інфляційних втрат, а також відшкодування моральної шкоди у зв'язку з невиконанням центральним органом виконавчої влади судового рішення про стягнення коштів.

Суд виходив із того, що передбачена статтями 453-1–453-4 ЦПК України форма судового контролю не може бути застосована до вказаного рішення, оскільки його виконання здійснюється шляхом безспірного списання коштів з відповідного рахунку державного бюджету, а не в порядку, передбаченому Законом України «Про виконавче провадження» (ухвала Хмельницького міськрайонного суду Хмельницької області від 07 серпня 2025 року у справі № 686/10337/24 <https://reyestr.court.gov.ua/Review/129409792>).

Натомість Луцький міськрайонний суд Волинської області з таких же самих підстав відмовив стягувачам у задоволенні заяви про встановлення судового контролю за виконанням судового рішення про стягнення з держави Україна за рахунок коштів Державного бюджету України у рахунок відшкодування моральної шкоди, завданої бездіяльністю органу досудового розслідування (ухвала Луцького міськрайонного суду Волинської області від 25 серпня 2025 року у справі № 161/1856/24 <https://reyestr.court.gov.ua/Review/129719918>).

Прилуцький міськрайонний суд Чернігівської області зазначив, що законодавець не передбачив права стягувача вимагати від боржника звіту про виконання судового рішення у цивільній справі у випадках, коли відповідно до закону таке рішення підлягає виконанню не за правилами, визначеними Законом України «Про виконавче провадження», а в порядку Закону України «Про гарантії держави щодо виконання судових рішень». Заява стягувача про зобов'язання Управління капітального будівництва міської ради міста Прилуки подати звіт про виконання судового рішення про стягнення невикплатеної при звільненні заробітної плати та середнього заробітку за час затримки розрахунку при звільненні не підлягає задоволенню (ухвала Прилуцького міськрайонного суду Чернігівської області від 29 серпня 2025 року у справі № 742/2964/22 <https://reyestr.court.gov.ua/Review/130051235>).

Залізничний районний суд міста Львова також відмовив у задоволенні заяви стягувача про здійснення судового контролю за виконанням рішення суду про стягнення з Державного бюджету України моральної шкоди, завданої органами досудового розслідування. Роблячи такий висновок, суд констатував, що виконавче провадження у даній категорії справ не відкривається (ухвала Залізничного районного суду міста Львова від 27 серпня 2025 року у справі № 463/1700/21 <https://reyestr.court.gov.ua/Review/129798899>).

У цій справі Львівський апеляційний суд скасував ухвалу суду першої інстанції, справу направив для продовження розгляду до суду першої інстанції. Вказав, що положення частини п'ятої статті 453-1 ЦПК України не ставлять у залежність відкриття виконавчого провадження для подання заяви про зобов'язання подати звіт про виконання судового рішення, якщо відповідач

є органом державної влади, органом місцевого самоврядування, суб'єктом господарювання державного або комунального сектору економіки. Тобто закон не вимагає відкриття виконавчого провадження для подання заяви про зобов'язання боржника подати звіт про виконання судового рішення, якщо боржником є державний орган (постанова Львівського апеляційного суду від 05 лютого 2026 року у справі № 463/1700/21 <https://reyestr.court.gov.ua/Review/134239448>).

Підставою для відмови стягувачу у задоволенні заяви про встановлення контролю за виконанням судового рішення про стягнення з Державного бюджету України моральної шкоди, завданої незаконними діями органів, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність, органів досудового розслідування, прокуратури і суду, Деснянський районний суд міста Києва вказав недоведеність звернення стягувача до виконавчої служби з виконавчим листом про примусове стягнення коштів та ненадання підтвердження про відкриття виконавчого провадження (ухвала Деснянського районного суду міста Києва від 28 лютого 2025 року у справі № 754/6762/24 <https://reyestr.court.gov.ua/Review/125544596>).

Підставою для відмови стягувачу у задоволенні заяви про зобов'язання боржника подати звіт про виконання судового рішення про стягнення з Державного бюджету України майнової та моральної шкоди Хмельницький міськрайонний суд Хмельницької області вказав те, що в заяві не зазначено обов'язкового реквізиту заяви, а саме ідентифікатора для повного доступу до інформації про виконавче провадження, а також не надано доказів про відкриття виконавчого провадження (ухвали Хмельницького міськрайонного суду Хмельницької області від 21 січня 2025 року <https://reyestr.court.gov.ua/Review/124566756>, від 30 січня 2025 року <https://reyestr.court.gov.ua/Review/124838831>, від 19 лютого 2025 року <https://reyestr.court.gov.ua/Review/125271669>, від 04 березня 2025 року <https://reyestr.court.gov.ua/Review/125583010>, від 11 березня 2025 року <https://reyestr.court.gov.ua/Review/125792118> у справі № 686/13188/21).

Разом з тим, Луцький міськрайонний суд Волинської області задовольнив заяву стягувача про зобов'язання Державної казначейської служби України подати звіт про виконання судового рішення про стягнення з держави Україна за рахунок коштів Державного бюджету України моральної шкоди, завданої бездіяльністю органу досудового розслідування; зобов'язав особисто керівника Державної казначейської служби України протягом двох місяців з дня постановлення цієї ухвали подати звіт про виконання судового рішення (ухвала Луцького міськрайонного суду Волинської області від 24 січня 2025 року у справі № 161/9957/23 <https://reyestr.court.gov.ua/Review/124663763>).

У цій же справі місцевий суд прийняв звіт боржника та встановив новий строк для подання Державною казначейською службою України звіту про виконання рішення суду тривалістю три місяці з дня отримання копії ухвали. Суд зазначив, що боржник вжив всіх передбачених законом заходів для виконання рішення суду в межах наявних бюджетних асигнувань. Оскільки невиконання рішення суду зумовлене об'єктивними фінансовими обмеженнями, а не бездіяльністю боржника, тому звіт підлягає прийняттю. З огляду на те, що судові рішення не виконано, тому встановлено новий строк для подання звіту (ухвала Луцького міськрайонного суду Волинської області від 20 березня 2025 року у справі № 161/9957/23 <https://reyestr.court.gov.ua/Review/125987915>).

Луцький міськрайонний суд Волинської області у цій справі ще двічі приймав звіт боржника про виконання судового рішення та встановлював новий строк для подання звіту із зазначених вище підстав (ухвали від 24 червня 2025 року <https://reyestr.court.gov.ua/Review/128412575> та від 22 вересня 2025 року <https://reyestr.court.gov.ua/Review/130371563>).

Ухвалою від 16 грудня 2025 року Луцький міськрайонний суд Волинської області прийняв звіт боржника про виконання судового рішення, оскільки Державна казначейська служба України здійснила перерахування коштів на користь стягувача, тобто судові рішення виконано в повному обсязі (ухвала Луцького міськрайонного суду Волинської області від 16 грудня 2025 року у справі № 161/9957/23 <https://reyestr.court.gov.ua/Review/132618132>).

У наведеній справі суд діяв відповідно до вимог процесуального закону. Послідовні зобов'язання боржника подавати звіти, їх прийняття судом, а також встановлення нових строків для подання звітів були обґрунтованими та спрямованими на забезпечення реального виконання судового рішення.

Суд врахував, що невиконання рішення на певному етапі було зумовлено об'єктивними причинами (відсутністю бюджетних асигнувань), а не бездіяльністю боржника, тому не застосовував надмірних заходів впливу, водночас зберігаючи судовий контроль.

Таким чином, дії суду свідчать про правильне застосування механізму судового контролю — забезпечення балансу між обов'язковістю виконання судового рішення та врахуванням реальних можливостей боржника, що в підсумку призвело до повного виконання рішення.

Фактичне виконання судового рішення у повному обсязі та прийняття остаточного звіту в цій справі підтверджує правомірність дій боржника, дієвість механізму, передбаченого статтею 453-4 ЦПК України, та дотримання балансу

між правом стягувача на своєчасне виконання судового рішення і принципом виконання бюджетних зобов'язань держави в межах визначених законом бюджетних призначень.

8. Перегляд судових рішень, ухвалених за результатами розгляду заяви про зобов'язання подати звіт про виконання судових рішень та звіту про виконання судових рішень

За наслідками розгляду звіту боржника суд постановляє ухвалу про прийняття або відмову у прийнятті звіту, яку може бути оскаржено в апеляційному порядку за правилами частини п'ятої статті 453-2 цього Кодексу (частина перша статті 453-4 ЦПК України).

Відповідно до частини п'ятої статті 453-2 ЦПК України ухвалу суду про відмову у задоволенні заяви може бути оскаржено в апеляційному порядку до суду апеляційної інстанції. Постанова суду апеляційної інстанції за результатами перегляду ухвали є остаточною і оскарженню не підлягає.

Згідно з частиною шостою статті 453-2 ЦПК України ухвала суду про задоволення заяви та зобов'язання боржника подати звіт про виконання судового рішення є остаточною і оскарженню не підлягає. Заперечення на таку ухвалу включаються до апеляційної скарги на судові рішення, передбачене частиною першою статті 453-4 цього Кодексу.

Процесуальний закон передбачає (встановлює) можливість апеляційного оскарження ухвали про відмову у прийнятті звіту суб'єкта владних повноважень.

Натомість ухвала про задоволення заяви та зобов'язання боржника подати звіт про виконання судового рішення не підлягає оскарженню окремо від судового рішення, ухваленого за наслідками розгляду звіту боржника. Зауваження або незгода з такою ухвалою можуть бути викладені в апеляційній скарзі на судові рішення, ухвалені за наслідками розгляду звіту боржника, адже саме існування цього рішення (яке набрало законної сили) опосередковує застосування судового контролю за його виконанням і, власне, вирішення процесуальних питань, які з цим пов'язані, як-от накладення штрафу за наслідками відмови у прийнятті звіту.

Ухвала суду, постановлена за наслідками розгляду звіту боржника (про прийняття або відмову у прийнятті звіту), також може бути оскаржена в апеляційному порядку, при цьому застосовується правило, за яким судові рішення апеляційної інстанції є остаточною.

Тобто законодавець встановив диференційований порядок оскарження ухвал суду про застосування судового контролю залежно від їх змісту та стадії судового контролю за виконанням судового рішення.

Верховний Суд відмовив у відкритті касаційного провадження за касаційною скаргою боржника на ухвалу суду апеляційної інстанції про повернення апеляційної скарги на ухвалу місцевого суду, якою задоволено заяву стягувача та зобов'язано боржника подати звіт про виконання судового рішення. Верховний Суд зазначив про те, що законодавець відокремив ухвали суду першої інстанції, які підлягають апеляційному оскарженню, а які ні, а саме ухвала про відмову в задоволенні заяви відповідно до частини п'ятої статті 453-2 ЦПК України може бути оскаржена в апеляційному порядку, натомість ухвала про задоволення такої заяви не може бути оскаржена в апеляційному порядку, що імперативно визначено частиною шостої статті 453-2 ЦПК України.

Вказане також відповідає частині першій статті 353 ЦПК України, пунктом 42 якої передбачено оскарження в апеляційному порядку ухвали суду першої інстанції щодо відмови у задоволенні заяви про зобов'язання боржника подати звіт про виконання судового рішення.

Отже, ухвала суду першої інстанції про задоволення заяви та зобов'язання боржника подати звіт про виконання судового рішення відсутня в частині першій статті 353 ЦПК України, тому оскарженню окремо від рішення суду не підлягає (ухвала Верховного Суду від 25 липня 2025 року у справі № 204/7246/13-ц (провадження № 61-9494ск25) <https://reyestr.court.gov.ua/Review/129113607>).

Подібний висновок викладно в ухвалі Верховного Суду від 14 липня 2025 року у справі № 335/4806/17 (провадження № 61-8037ск25) <https://reyestr.court.gov.ua/Review/128812941>.

У справі № 204/3281/16 Верховний Суд скасував ухвалу суду апеляційної інстанції про відкриття апеляційного провадження та постанову цього ж суду про відмову у задоволенні заяви стягувача про зобов'язання боржника подати звіт про виконання судового рішення, а справу направив до суду апеляційної інстанції для вирішення питання про відкриття апеляційного провадження з огляду на те, що ухвали суду першої інстанції про задоволення заяви та зобов'язання боржника подати звіт про виконання судового рішення не підлягають оскарженню в апеляційному порядку окремо від судового рішення, передбаченого частиною першою статті 453-4 цього Кодексу (частина шоста статті 453-2 ЦПК України). Відкриваючи апеляційне провадження

за апеляційною скаргою боржника на ухвалу місцевого суду про задоволення заяви про зобов'язання боржника подати звіт про виконання судового рішення та здійснюючи перегляд цієї справи, суд апеляційної інстанції не навів правових підстав для оскарження такого судового рішення в апеляційному порядку окремо від судового рішення. Відкриваючи апеляційне провадження на судові рішення, яке не підлягає оскарженню окремо від судового рішення, передбаченого частиною першою статті 453-4 ЦПК України, апеляційний суд не дотримався вимог частини першої статті 353 ЦПК України, частини шостої статті 453-2 ЦПК України (постанова Верховного Суду від 10 вересня 2025 року у справі № 204/3281/16 <https://reyestr.court.gov.ua/Review/130138477>).

У справі № 205/8091/24 місцевий суд задовольнив заяву стягувача та зобов'язав боржника в особі директора подати звіт про виконання судового рішення. У задоволенні заяви про зобов'язання засновника боржника в особі директора подати звіт про виконання судового рішення відмовив (ухвала Новокодацького районного суду міста Дніпра від 03 червня 2025 року <https://reyestr.court.gov.ua/Review/127855653>).

Апеляційний суд повернув апеляційну скаргу, оскільки оскарження в апеляційному порядку ухвали суду першої інстанції в частині зобов'язання боржника подати звіт про виконання судового рішення не передбачено статтями 353, 453-2 ЦПК України (ухвала Дніпровського апеляційного суду від 10 липня 2025 року <https://reyestr.court.gov.ua/Review/128764351>).

Верховний Суд не погодився з висновком суду апеляційної інстанції, зазначив про те, що за змістом пункту 42 частини першої статті 353 ЦПК України ухвала суду першої інстанції щодо відмови у задоволенні заяви про зобов'язання боржника подати звіт про виконання судового рішення може бути оскаржена окремо від рішення суду в апеляційному порядку.

З огляду на те, що заявник просив апеляційний суд переглянути в апеляційному порядку ухвалу суду першої інстанції в частині саме відмови у задоволенні заяви про зобов'язання боржника подати звіт про виконання судового рішення, тому апеляційний суд безпідставно повернув апеляційну скаргу з тих підстав, що скаргу подано на ухвалу, що не підлягає оскарженню окремо від рішення суду (постанова Верховного Суду від 05 листопада 2025 року <https://reyestr.court.gov.ua/Review/131648725>).

Переглядаючи такі судові рішення в апеляційному порядку, апеляційні суди переважно дотримувались вимог процесуального законодавства.

Так, у справі № 335/4806/17 апеляційний суд повернув боржнику апеляційну скаргу на ухвалу місцевого суду про задоволення заяви про встановлення судового контролю та надання звіту про виконання судового рішення та відмови у застосуванні до боржника штрафу, зазначивши, що така ухвала оскарженню не підлягає (ухвала Запорізького апеляційного суду від 23 червня 2025 року у справі № 335/4806/17 <https://reyestr.court.gov.ua/Review/128335316>).

У справі № 463/1700/21 суд апеляційної інстанції відкрив апеляційне провадження на ухвалу місцевого суду про відмову у задоволенні заяви стягувача про здійснення судового контролю за виконанням рішення суду (ухвала Львівського апеляційного суду від 16 жовтня 2025 року у справі № 463/1700/21 <https://reyestr.court.gov.ua/Review/131072470>).

У справі № 686/14093/15-ц Хмельницький апеляційний суд залишив без змін ухвалу місцевого суду про відмову у задоволенні заяви про встановлення судового контролю за виконанням рішення суду (ухвала Хмельницького міськрайонного суду від 23 квітня 2025 року <https://reyestr.court.gov.ua/Review/126804753>, постанова Хмельницького апеляційного суду від 24 липня 2025 року <https://reyestr.court.gov.ua/Review/129080187>).

Богунський районний суд міста Житомира відмовив у прийнятті звіту про виконання судового рішення (ухвала Богунського районного суду міста Житомира від 09 жовтня 2025 року у справі № 295/11891/20 <https://reyestr.court.gov.ua/Review/130887346>). Суд апеляційної інстанції відкрив апеляційне провадження за апеляційною скаргою боржника на ухвалу місцевого суду (ухвала Житомирського апеляційного суду від 10 грудня 2025 року у цій же справі <https://reyestr.court.gov.ua/Review/132494076>).

Хмельницький апеляційний суд погодився з висновком Хмельницького міськрайонного суду Хмельницької області про відмову у прийнятті звіту боржника про виконання судового рішення, вказавши, що місцевий суд правильно констатував, що боржник не навів обґрунтованих обставин, які ускладнюють виконання судового рішення, а також у поданому звіті не навів достатні заходи, які ним вжиті для повного виконання судового рішення (постанова Хмельницького апеляційного суду від 03 липня 2025 року у справі № 686/18337/24 <https://reyestr.court.gov.ua/Review/128729810>).

Подібний висновок викладений у постанові Хмельницького апеляційного суду від 16 червня 2025 року у справі № 686/28905/23 <https://reyestr.court.gov.ua/Review/128247511>.

У справі № 335/1970/23 Орджонікідзевський районний суд м. Запоріжжя відмовив стягувачу у задоволенні заяви про зобов'язання боржника подати звіт про виконання судового рішення, оскільки законодавець не передбачив право стягувача вимагати від боржника звіту про виконання судового рішення у цивільній справі у випадках, коли відповідно до закону таке рішення підлягає виконанню не за правилами, визначеними Законом України «Про виконавче провадження», а в порядку Закону України «Про гарантії держави щодо виконання судових рішень» (ухвала Орджонікідзевського районного суду м. Запоріжжя від 20 лютого 2025 року <https://reyestr.court.gov.ua/Review/125283073>).

Запорізький апеляційний суд скасував цю ухвалу та направив справу на новий розгляд до суду першої інстанції з огляду на те, що у цій справі виконання судового рішення здійснює Державна казначейська служба України, тобто виконавче провадження не відкривається. Положеннями частини п'ятої статті 453-1 ЦПК України не передбачено відкриття виконавчого провадження для подання заяви про зобов'язання боржника подати звіт про виконання судового рішення, якщо відповідачем є орган державної влади, орган місцевого самоврядування, суб'єкт господарювання державного або комунального сектору економіки (ухвала Запорізького апеляційного суду від 13 травня 2025 року у справі № 335/1970/23 <https://reyestr.court.gov.ua/Review/127575324>).

Положення пунктів 42, 43 частини першої статті 353 ЦПК України гарантують особі право саме на апеляційне оскарження ухвали суду першої інстанції про відмову у задоволенні заяви про зобов'язання боржника подати звіт про виконання судового рішення / прийняття або відмову у прийнятті звіту боржника про виконання судового рішення.

Положення статті 389 цього Кодексу **виключають можливість оскарження таких ухвал до суду касаційної інстанції.**

Таку сталу позицію підтримує Верховний Суд, що підтверджується ухвалами від 03 вересня 2025 року у справі № 686/14093/15-ц <https://reyestr.court.gov.ua/Review/129961850>, від 29 вересня 2025 року у справі № 2-15/2003 (провадження № 61-11591ск25) <https://reyestr.court.gov.ua/Review/130552387>, від 24 листопада 2025 року у справі № 204/7246/13-ц (провадження № 61-14394ск25) <https://reyestr.court.gov.ua/Review/132043759>, від 01 грудня 2025 року у справі № 523/2511/25 (провадження № 61-14765ск25) <https://reyestr.court.gov.ua/Review/132196911>.

Огляд судової практики розгляду заяв про зобов'язання подати звіт про виконання судового рішення та розгляд звіту про виконання судового рішення (статті 453-1–453-4 Цивільного процесуального кодексу України) (коментований). Упоряд.: управління аналітичної та правової роботи Касаційного цивільного суду департаменту аналітичної та правової роботи / За загальною редакцією к. ю. н., доцента, судді ВС у КЦС, секретаря Пленуму ВС Д. Д. Луспеніка / Відпов. за вип.: суддя ВС у КЦС, к. ю. н., доцент Н. Ю. Сакара, суддя ВС у КЦС І. В. Литвиненко. Київ, 2026. – 51 с.

Застереження: видання містить огляд основних правових висновків Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду. У кожному з них викладено лише основний висновок щодо правового питання, яке виникло у справі. Для правильного розуміння висловленої в судовому рішенні правової позиції необхідно ознайомитися з його повним текстом, розміщеним у Єдиному державному реєстрі судових рішень.

Стежте за нами онлайн

 supreme.court.gov.ua

 fb.com/supremecourt.ua

 t.me/supremecourtua

 @supremecourt_ua

 x.com/supremecourt_ua

 so.supreme.court.gov.ua